Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1996 йил 19 июнь, чоршанба • № 48 (10.823) • Эркин нархда сотилади

АСРЛАРГА ТАТИГУЛИК БЎЛСИН

Республикамиз раҳбарияти мамлакатда қурилиш ишларига, айниқса, биринчи навбатда топширилиши лозим бўлган иншоотларга катта эътибор бермоқда.

Президентимиз Ислом Каримов 15 июнь куни Темурийлар тарихи давлат музейининг барпо этилиши жараёни билан танишди. Ҳозир музейда пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. Унинг очилиш маросими Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги байрамига мўлжалланган.

Давлатимиз раҳбари меъмор ва қурувчиларга музейнинг безаги хусусида маслаҳатлар берди. Музейнинг умумий ҳажми 60 минг куб метр, кўргазма залларининг майдони 2200 квадрат метрни ташкил этади. Президент мазкур музей тарихимизнинг тарғибот марказига айланиб қолиши лозимлигини таъкидлади. Кишиларимиз, айниқса ёшлар бу даргоҳдан жонли ва қизиқарли маълумотлар олиб чиқиб кетиши зарур. Музейга ташриф буюрганларда буюк аждодларимиз, хусусан мислсиз саркарда ва давлат арбоби, маърифатпарвар, бугунги кунда тарихий ёдгорликка айланиб қолган биноларни барпо этиш ташаббускори Амир Темурнинг ҳаёти ва кўп қиррали фаолияти ҳақида имкон борича ёрқин ва бой таассурот қолсин.

Республикамиз раҳбари музей экспонатларини жойлаштириш масаласи билан атрофлича танишиб чиқди, Тошкентнинг Шайхонтоҳур туманида қурилиши режалаштирилаётган «Чорсу» спорт-соғломлаштириш мажмуи макетига баҳо берди, Самарқандда Амир Темур ҳайкалини ўрнатиш мўлжалланаётган жой хусусида мулоҳаза билдирди, Ўзбекистон пойтахти гербининг эскизлари билан танишди. Президент республика меъморлари, қурувчи ва лойиҳачиларини енгил ва чидамли конструкциялардан фойдаланиб, мустаҳкам ва сифатли бинолар қуришга даъват этди.

Президентнинг Темурийлар тарихи давлат музейига ташрифи чоғида унга республика Бош вазири Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари С. Саидқосимов, Тошкент шаҳри ҳокими К. Тўлаганов ҳамроҳ бўлдилар.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН: МУСТАҚИЛЛИКНИНГ БЕШ ЙИЛИ

Шу йил 13 июнь куни Америка Қўшма Штатларидаги Бостон коллежида «Ўзбекистон: мустақилликнинг беш йили» мавзусида илмий семинар бўлди. Унда Ўзбекистон Республикаси экологияси, нуфуси, сиёсат ва иқтисодиёти муаммолари кўриб чиқилди.

Гарвард университети ва Бостон коллежининг етакчи олимлари минтақа хавфсизлиги муаммоларини, бу жараёнда Ўзбекистон ва унинг Президенти Ислом Каримовнинг тутган ўрнини, Марказий Осиё мамлакатлари интеграцияси ва МДҲ интеграцияси масалаларини, нуфус вазияти ва миллатлараро муносабатларни, демократиялаш ва янги сиёсий тизимни қарор топтириш, иқтисодийислоҳотлар масалаларини муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон Марказий Осиёда барқарорлик ва хавфсизликнинг гарови экани алоҳида таъкидланди. Президент Ислом Каримовнинг мустақилликнинг дастлабки йилидан бошлаб ўтказаётган аниқ ва изчил сиёсати бу минтақада можаро чиқиши эҳтимолини бартараф қилди. Ўзбекистоннинг Тожикистон ва Афғонистондаги можарони бартараф этишга доир ташаббуси жаҳон ҳамжамиятининг эътибори ва қўллаб-қувватлашига лойиқдир.

Иқтисодиётни босқичма-босқич ислоҳ қилишнинг Ўзбекистон танлаган йўли олимларда катта қизиқиш уйғотди. Бу йил МДҲ мамлакатлари орасида ишлаб чиқариш инқирозининг энг кам бўлишини таъминлади. Бугун эса иқтисодиётнинг аста-секин юксалаётгани тўғрисида гапириш мумкин. Ўзбекистоннинг энергетика, автомобилсозлик соҳаларидаги, ғалла мустақиллигини таъминлашдаги ютуқлари, шунингдек хусусийлаштириш ва мулкдорлар синфини вужудга келтириш борасидаги изчил ислоҳотлар таҳсинга лойиқдир.

Семинарнинг якунловчи мажлиси Бостон яқинидаги Кембриж шаҳрида, кўпчиликнинг фикри бўйича фақат АҚШдагина эмас, бутун дунёда биринчи дорилфунун ҳисобланадиган Гарвард университетида бўлиб ўтди.

Гарвард университетини битирган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Содиқ Сафоев Ўзбекистондаги сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар ҳақида маъруза қилди.

Шу ерда, Гарвард университетининг клубида «Ислом Каримов — янги Ўзбекистон Президенти» китоби билан таништириш маросими бўлди. Китоб муаллифлари профессор Д. Карлайл ва таниқли сиёсатшунос Л. Левитин сиёсатчи ва ислоҳотчи Ислом Каримовнинг кучли ва ёрқин шахс эканлиги бутун дунёда катта қизиқиш уйғотаётганини таъкидладилар. Муаллифларнинг мақсади китобхонларни жаҳон сиёсатининг етакчиларидан бири билан таништириш, гўзал Ўзбекистон ва унинг одамлари ҳақида ҳикоя қилишдир.

Китоб билан таништириш маросимида сўзга чиққан олимлар, жамоат арбоблари ва тадбиркорлар АҚШ билан Ўзбекистон ўртасида алоқаларни йўлга қўйишнинг муҳимлиги ва зарурлиги тўғрисида гапирдилар. «Ислом Каримов — янги Ўзбекистон Президенти» китоби америкалик китобхонга Ўзбекистон ва унинг раҳбарини яхшироқ билиб олишда ёрдам беради. Бу Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг АҚШга ташрифи арафасида, айниқса, муҳимдир. Китоб билан таништириш маросимида Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси С. Сафоев иштирок этди.

Малик ҚОДИРОВ.
(ЎзА).

1996 йил — Амир Темур йили

Қибрай туманидаги мактаблардан бири улуғ саркарда, давлат арбоби Амир Темур номи билан аталади. Мазкур мактаб ўқувчилари Соҳибқироннинг 660 йиллиги муносабати унинг ҳаёти ва фаолиятини янада чуқурроқ ўрганиш учун турли тадбирлар ва машғулотларда фаол қатнашмоқдалар.
Суратда: Амир Темур ёдгорлиги пойига гуллар қўйилмоқда.

Равил АЛЬБЕКОВ олган сурат.

ЛОХУРДА СОҲИБҚИРОН ЖАМҒАРМАСИ

Покистоннинг йирик маданий ва илмий маркази ҳисобланган Лохур шаҳрида Амир Темур халқаро жамғармасининг бўлимини очиш мўлжалланмоқда. Жамғарма раҳбарлари, республикамиз маданият арбоблари ва жамоат ташкилотлари вакилларининг Покистон ёзувчилари гуруҳи билан Тошкентда бўлиб ўтган учрашувида шу ҳақда қарор қабул қилинди. Учрашув чоғида Амир Темур халқаро жамғармаси бошқарувининг раиси академик Бўрибой Аҳмедов ва Покистон Ислом Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Шафқат Али Шайх иккита ҳужжатни: ҳамкорлик тўғрисидаги муддаолар протоколи ва меморандумни имзоладилар. Покистонлик таниқли ёзувчи Тоҳир Аслом Гора жамғарманинг Лохур бўлими раиси этиб тайинланди. Бўлим Амир Темур ва темурийлар даврига тааллуқли қўлёзмалар, китоблар ва ҳужжатларни излаш, тадқиқотчилик фаолияти билан шуғулланади. Унинг ходимлари Тошкентда қурилаётган Темурийлар тарихи давлат музейи учун экспонатларни танлашда ҳам ёрдам берадилар.

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ: воқеалар, хабарлар, янгиликлар

ТАЪСИС ЙИҒИЛИШИ БЎЛДИ

17 июнь куни Тошкент вилояти киновидео акционерлик бирлашмасининг таъсис йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишни вилоят ҳокимининг муовини Д. Н. Жаҳонгирова бошқариб борди.

Йиғилишда ташкилий масала кўрилди.

С. Зокиров бирлашма раиси, А. Пўлатов, Б. Салимов бирлашма раисининг ўринбосарлари этиб тасдиқландилар.

Йиғилишда бирлашма олдида турган вазифалар белгилаб олинди.

Шунингдек, йиғилишда «Ўзбеккино» давлат акционерлик компаниясининг бўлажак қурултойига делегатлар сайланди.

Таъсис йиғилишида «Ўзбеккино» давлат акционерлик компаниясининг раиси Темурмалик Юнусов нутқ сўзлади.

ДАНИЯГА БОРИШАДИ

Экология ва саломатлик кунлари давомида «Соғлом авлод учун» жамғармасининг вилоят бўлими йўли билан қатор хайрли тадбирлар амалга оширилди.

Янгийўл шаҳар, Зангиота, Оққўрғон туманларидаги болалар боғчаларида «Соғлом авлод учун» танлови бўлиб ўтди. Унда иштирок этган бир ярим ёшдан тўрт ёшгача бўлган тарбияланувчи жажжилар қўшиқлар ижро этиш, шеърлар ўқиш, рақсга тушишда ўзаро мусобақалашдилар. Ғолиблар турли эсдалик совғалари билан мукофотландилар.

Ангрен, Чирчиқ шаҳарлари, Оққўрғон туманидаги болалар уйлари тарбияланувчилари эса ҳомийлар ажратган автобусларда республикамиз пойтахтидаги «Тошкент ленд» истироҳат боғининг меҳмони бўлдилар.

Вилоятимизнинг қатор шаҳарлари ва туманларида «Лего» ўйинчоқларини йиғиш бўйича мусобақалар уюштирилди. Унда ғолиб чиқиб, биринчи ўринни эгаллаганлар Данияга бориш учун бепул йўлланма билан тақдирландилар. Шундай тадбирлар Олмалиқ шаҳри, Пискент, Янгийўл, Қуйичирчиқ, Юқоричирчиқ ва бошқа туманларда ҳам ўтказилди.

Чара ПЕРЕПЕЛИЦИНА.

«Бойқозон» халқ корпорацияси (Паркент тумани)да чорвачиликни ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Суратда: илғор сут соғувчи Озода Алихўжаева.

Равил ШАМСУТДИНОВ олган сурат.

«Ҳосил-96»

ҒАЛЛА ЎРИМ-ЙИҒИМИ БОШЛАНДИ

Тошкент вилояти ғаллакорлари бу йил 131 минг гектар майдонда деҳқончилик қилдилар. Кузда ва баҳорда кўрилган барча агротехник тадбирлар ғалла майдонларида мўл ҳосил етиштириш имконини берди. Эндиги вазифа — ғаллазорлардаги донни нес-нобуд қилмай қисқа фурсатларда саранжонлаб олиш, жами 428 минг тонна ғаллани ўриб-янчиб, давлат омборларига 214 минг тонна дон топширишдан иборатдир.

Куни кеча вилоят туманларидан хушхабарлар олинди. 1996 йилнинг дастлабки ғалла ҳосили давлат омборларига топширила бошланди. Бекобод ва Ўртачирчиқ туманлари ғаллакорлари вилоятда биринчи бўлиб ўрим-йиғимга киришдилар. ВИЛОЯТ ҲОКИМЛИГИНИНГ МАТБУОТ ХИЗМАТИ, «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ВА «ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА» ГАЗЕТАЛАРИ таҳририятлари мавсумнинг долзарблигини ҳисобга олиб, ҳосил тўплашнинг бориши, мавжуд муаммоларни изчил бартараф этиш, илғор тажрибаларни кенг ёйишга кўмаклашиш мақсадида «ТЕЗКОР МАТБУОТ ГУРУҲИ»ни туздилар. Эслатиб ўтамиз, ушбу гуруҳ телефонлари: 33-64-95, 33-70-10, 33-90-82, 39-12-93.

Қуйида ўрим-йиғим бошланган ғаллазорлардан тайёрланган дастлабки мақолаларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Суратда: Ўртачирчиқ туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги раиси Ортиқбой Пўлатов (ўнгда), бригада бошлиғи Холмурод Ниёзов ва қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Миркамол Мирпўлатов ҳосилни кўздан кечиришмоқда.

Даврон АҲМАД олган сурат.

«Ҳосил-96»

БАРАКАСИНИ БЕРСИН!

(Репортаж)

ҲОЛМУРОД ака Ниёзовнинг чеҳрасидан нур ёғилади. У бугун айниқса, хурсанд. Чунки, унинг бригадаси Охунбобоев номли жамоа хўжалигидагина эмас, Ўртачирчиқ туманида биринчи бўлиб ғалла ўрим-йиғимига киришди.

Дарё мисол мавж ураётган ғаллазорга бирин-кетин бир неча комбайнлар тушди. Улар ортидан ҳавас билан боқиб турган бригада бошлиғи пайкал оралаб, бир ҳовуч дон терди.

— Баракасини берсин, Ҳолмурод ака, — деди жамоа хўжалиги раиси Ортиқбой Пўлатов уни зимдан кузатар экан. — Ҳосилнинг чўғи баланд...

— Айтганингиз келсин, раис бува! Барака бу, ҳосил ўтган йилдагидан кам бўлмайди.

Дарвоқе, унинг бригадаси ўтган йили ҳам ҳар гектар ердан 43 центнердан хирмон кўтариб, хўжаликда биринчилар қатори режани уддалаган эди. Бу йилги мўлжал ҳам чакки эмас. Ҳосилдорликни 45 центнерга етказамиз, дейди жамоа етакчиси.

«Кейс» комбайни виқор билан даладан чиқди. Дастлабки бункер тракторга тиркалган тележкага тўкилди. Мутахассислар чамалаб кўришди, натижаси ёмон эмас, гектарига ўртача 45 центнердан... Яхши ният ярим давлат, деганлари шуда.

Айтгандай, «Кейс» комбайни ҳақида.. Бу йил вилоятимиз далаларида 30 та ана шундай комбайнлар ишлатилади. Америкада ишлаб чиқарилган бу агрегатларнинг афзаллик жиҳатлари кўп. У тўлиқ компьютерлаштирилган. Кеча-кундуз тўхтовсиз ишлаш қувватига эга. Бункерда қанча дон йиғилди, қанча ёнилғи қолди, ҳаммаси ҳақида компьютер ҳайдовчини огоҳлантириб туради. Энг муҳими ёнилғини тежайди, донни ерга тўкмайди.

Мутахассисларнинг фикрича, Ўзбекистонга бу комбайнларнинг келтирилиши қисқа вақт ичида далалардаги ризқ-рўзимизни ўриб-янчиб олиш имконини беради. Шу куни Ўртачирчиқ туманининг Охунбобоев номли, «Ҳақиқат» жамоа хўжаликларида ўндан ортиқ ана шундай комбайнлар далага олиб чиқилди.

— Техника деҳқоннинг қаноти, деб бежиз айтмаган халқимиз, — дейди туман ҳокими Қаюмбой Деҳқонбоев. — Шундай экан, мавсумда техника ва бошқа эҳтиёт қисмлар таъминотида узилиш бўлмайди. Ниятимиз — 11,900 гектар майдондаги ғаллани 20-25 кун ичида йиғиштириб олиш, ҳосилдорликни 36 центнерга кўтаришдир. Бунинг учун барча чора-тадбирларни кўрганмиз. Илғорларни рағбатлантириш, мавсумда ишловчиларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш чоралари кўрилган.

Ғалвирни сувдан кўтарадиган пайт келди. Бободеҳқон меҳнатининг тақдири бугун ҳал бўлмоқда. Шундай экан, уларга «Ишингиз бароридан келсин, ниятингиз рўёбга чиқсин!» деймиз.

Холтўра ШАФОАТОВ.

ЯНГИ КОМБАЙНЛАР УНУМИ

БЕКОБОД туманидаги жамоа хўжаликлари вилоятда биринчи бўлиб ғалла ўрим-йиғимига киришган эдилар. Дастлабки куни Алишер Навоий номли хўжаликда 30 гектар майдондаги ғалла ўриб янчиб олинди. Бу ерда 800 гектар майдонда ғалла етиштирилган. Парвариш намунали олиб борилгани туфайли ҳосил мўл бўлди. Хўжалик бошқарувида тузилган мутахассислар гуруҳи барча майдонларда бўлиб, ҳар гектар ердан 34 центнердан, жами 2750 тонна дон хирмони кўтариш учун ҳосил етарли, деган хулосага келди.

Шу кеча-кундузда хўжалик ғаллазорларида 4 та комбайн ишлаяпти. Эрта-индин яна 2 комбайн далага киритилади. Ғаллакорлар учун барча шароитлар яратилган. Дала шийпонларида 3 маҳал бепул иссиқ овқат тайёрланмоқда. Комбайнлар ва транспорт воситаларининг бетўхтов ишлашини таъминлаш мақсадида қўшма устахоналар ташкил этилди, ёнилғи заҳираси тайёрлаб қўйилди.

— Туманимиздаги А.Мавлонов номли, Ойбек номли, «Деҳқонобод», «Бекобод» ва «Навбаҳор» жамоа хўжаликларида ҳам ғалла ўрим-йиғимига киришилди. Ҳозирча далаларда 20 комбайн ишлатилмоқда. Шу ҳафта охирига бориб яна 54 та комбайн ишга киришади, — деди туман деҳқончилик саноати уюшмаси раиси Х. Пирнафасов. — Барча ташкилий ишлар ғалла ўрим-йиғимини қисқа муддатларда тугаллашга, 42,6 минг тонна хирмон кўтаришга қаратилган.

Қодир РАҲИМОВ.

«ГУЛАНДОМ» — ТАДБИРКОРЛАРГА

Тўйтепада «Тошкоопбирлашув»нинг «Ўртачирчиқ», «Тўйтепа» улгуржи-чакана савдо корхоналарининг савдони ташкил қилишдаги фаолиятини ўрганишга бағишланган вилоят семинар-кенгаши бўлиб ўтди.

Бугунги кунда тумандаги савдо тизимида 130 та чакана савдо корхонаси, 49 та умумий овқатланиш корхонаси ва умумтаълим ўрта мактабларида 70 та ошхона фаолият кўрсатмоқда. 20 тадан зиёд хусусий дўконлар озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилмоқда. Савдо корхоналари кейинги вақтда маҳсулот турини ва иш ўринларини кўпайтиришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Хусусан, улар қошида тикувчилик ҳамда шлакоблок ишлаб чиқарадиган ёрдамчи цехлар ишга туширилди. Бу борада «Гуландом» марказий универсал дўконидаги ишлар ибратли. Дўконда тадбиркорларга, фермерларга савдо хизмати кўрсатиш бўлими очилиб, бу ерда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари келишилган нархда қабул қилиниб эвазига таъминловчиларга озиқ-овқат маҳсулотлари, уй-рўзғор буюмлари айирбош қилинмоқда.

Аҳолига қулайлик яратиш мақсадида туман матлубот ҳиссадорлик жамияти қошида бир кунда 14 тонна унни қадоқлаш қувватига эга бўлган цех ишга туширилди. Нон ишлаб чиқариш корхонасида эса бир кунда 15-17 тонна нон маҳсулотлари туман аҳолисига етказилмоқда. Салқин ичимликлар ва музқаймоқ тайёрловчи корхона ҳам тўхтовсиз ишлаяпти.

Усмонали ҲАМИДОВ.

СИМ ТОРТИШ НИҲОЯСИГА ЕТДИ

ИЛГАРИ газетамизда Тошкент вилояти давлат электр алоқа ишлаб чиқариш корхонаси билан Жанубий кореялик мутахассислар ҳамкорлигида Олмалиқ, Янгийўл, Бекобод шаҳарлари, Паркент, Янгийўл, Оққўрғон туманларида 300 хил хизмат кўрсатиш қудратига эга бўлган янги станциялар қуриш юзасидан шартнома тузилганлиги ҳақида хабар қилган эдик.

Мазкур келишув бўйича ишлар жадаллашиб, ускуналар ўрнатиладиган жойларга сим тортиш ишлари ниҳоясига етди.

Айни пайтда бу станцияларда ишлаш учун хизматчилар тайёрлаш мақсадида Тошкент алоқа коллежида махсус ташкил этилган курс ўқувчилари ҳам тест синовларидан муваффақиятли ўтиб бўлдилар.

— Талабаларингиз ниҳоятда ўткир зеҳнли, қобилиятли йигит-қизлар экан, — деди бирлашма бош раҳбари М. Содиқовга мазкур лойиҳа бош менежери жанубий кореялик жаноб Хан, — улар ҳозирнинг ўзидаёқ станцияларни бемалол бошқара оладилар.

Шу кунларда станциялар ўрнатиладиган биноларда таъмирлаш ва жиҳозлаш ишлари олиб борилмоқда.

Саидвали ХАСАНОВ.

«БЎЗСУВ»ГА БИР КЕЛИНГ...

Яқинда Зангиотада қишлоқ аҳолиси турмуш даражаси ҳақида сўз бораётганда даврадагиларнинг бири ҳафсаласи пир бўлгандай қўл силтади.

— Қишлоқ қишлоқда, турмуш қандай бўларди. Мева-чева, сабзавот, сут-қатиқ ўзимиздан чиққани билан рўзғорга бирор нарса зарур бўлиб қолганида ҳали ҳам шаҳарга югурамиз.

— Нега? — ҳамсуҳбатлардан бири — жуссалигина йигит кулиб туриб сўради. Уни танидим, «Бўзсув» деҳқон- фермер хўжаликлари уюшмасининг Халқ демократик партияси бошланғич ташкилоти котиби Аваз Алимов эди. — Ахир қишлоқдагиларнинг моддий турмуш шароитини яхшилашга ўзларинг ҳаракат қилинглар-да. Ҳозир олма пиш, оғзимга туш, деб ўтирадиган замонмаску, — деб қўшиб қўйди у. — Келинг, у-бу деб тортишиб ўтирмайликда, яхшиси вақт топиб, қишлоғимизга меҳмон бўлиб боринг, тажрибаларимизни ўрганиб қайтасиз.

.. Яқинда «Бўзсув» томонларга йўлим тушиб, хўжаликнинг ўша тажриба ўрганса бўладиган қишлоқларига бордим. Аваз Алимов ҳамроҳлик қилди. Бири-биридан унчалик узоқ бўлмаган учта қишлоқ. Кенг, равон асфалт кўчаларнинг икки четида замонавий, оппоқ «участка уйлар». Хонадонларга табиий газ, тоза ичимлик сув тармоқлари тортилган. Асосий йўлнинг у ер- бу еридан кесиб ўтган далага олиб борадиган йўллар ҳам равон.

— Одамлар учун нимаики зарур бўлса, ҳамма нарсани муҳайё қилганмиз, — деди Аваз Алимов йўл-йўлакай. — Ҳаммом дейсизми, шифокорлик маскани дейсизми, маиший хизмат дейсизми, ҳаммаси ҳам бор. Ўзимизнинг маданият уйимизни қурганмиз. Унинг эшиги кеча-кундуз кишилар учун очиқ. «Хумо» бадиий ҳаваскорлик дастамиз яқинда «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик танловида қатнашиб, совринли ўринни эгаллади.

Қишлоқ аҳолиси бир неча йилдирки, «Дурустроқ дўхтир» қидириб шаҳарга қатнашни бас қилган. Қўш қаватли бинога жойлашган марказий поликлиникада тажрибали шифокорлар аҳолига хизмат кўрсатишяпти. Қўйингчи, бу ерда массажхонами, электрофарезми, физиотерапиями, ҳаммаси ҳам бор. Ҳатто, хусусий тиш даволаш ва сунъий тиш қўйиш поликлиникаси, хусусий дорихоналар ҳам очилган, кўнглингиз истаган дориларни топишингиз мумкин.

Қишлоқ инфраструктураси

Ҳар бир қишлоқнинг ўз маиший хизмат нуқталари — сартарошхона, этикдўзлик, телевизор тузатадиган устахоналар, чойхона, ошхона, новвойхоналар ҳам эл хизматида. Буларнинг барчаси деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси бошқаруви ишлаб чиққан дастур асосида амалга оширилаётганлиги қишлоқнинг келажаги янада порлоқ эканлигидан далолат беради.

— Республика Вазирлар Маҳкамасининг қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури ҳақидаги қарорини синчиклаб ўқиб ўргандик — дейди Аваз Алимов. — Бир жумла билан айтганда, қишлоқ аҳолиси моддий ва маданий турмушини янада яхшилашга хизмат қиладиган ҳужжат бўлибди. Уюшмамиз бошқаруви қишлоқ аҳолиси турмуши билан боғлиқ бўлган кўп йиллик дастурни ишлаб чиққан эди. Ҳамма ишларни шу асосда навбати билан изчил амалга оширяпмиз. 9-деҳқон фермер хўжалиги ҳудудидаги 25 оила яшайдиган хонадонларга ҳали газ ўтказилмаган эди. Яқинда шу ерга ҳам икки километр узунликда газ қувурлари торттирдик. Эрта-индин бу хонадонларда ўтин-кўмир ўрнига табиий газ ёнади. Шундай қилиб, барча хонадонларни газ билан таъминлашни поёнига етказамиз.

Янги қурилишлар ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Даромадга қараб буромад деганларидек, бунинг учун мўмай пул керак. Хўжалик раҳбарларининг ишбилармон ва тадбиркорлиги сабабли уюшманинг турли соҳалардан олаётган даромади йил сайин кўпайиб бораяпти. Уруғчиликка ихтисослашган хўжалик 856 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, картошка, буғдой, сабзавот экинларидан мўл ва арзон ҳосил етиштирмоқда. Ана шу сабабли ҳам уюшма «қўлини узатган ерга етказа оладиган» даражада бой-бадавлат. Уюшма бошқаруви қишлоқда ижтимоий соҳани изчил ривожлантириб боришни ўзининг асосий вазифаси деб билмоқда.

Рафиқ ТУРСУНОВ.

МАСЪУЛИЯТ ҲИССИ

ҚЎМИТАМИЗ ходимлари йил бошидан аниқ тузилган режа асосида ишламоқдалар.

Бекобод тумани ва шаҳрини ўз ичига олган кенг минтақадаги халқ хўжалигининг барча тармоқларидаги экологик аҳволни назорат қилаяпмиз. Бу оз сонли қўмитамиз нозирларининг вақт билан ҳисоблашмасдан ишлашларини талаб этаяпти. Биз иложи борича шу талаблар даражасида бўлишга ҳаракат қилаяпмиз, атрофимизга жамоатчилик вакилларини кенг жалб қилишга интилаяпмиз. Шу туфайли ҳам жорий йилнинг тўрт ойи мобайнида жойларда 104 та экологик текшириш ўтказилди. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан 306 та кўрсатмалар берилди. Табиатни муҳофаза қилиш қонуни талабларини қўпол равишда бузган 44 мансабдор шахс ва фуқароларга жарималар солинди.

Ер ресурсларини муҳофаза қилишга катта аҳамият бераяпмиз. Чунки ҳозирги вақтда каттагина майдонларни ҳар хил ишлаб чиқариш чиқиндилари эгаллаб ётипти. Бу соҳада «Бекободцемент» ҳиссадорлик жамияти бошқаларга «намуна» бўлмоқда. Бу ерда шифер ва асбест қувурлари ишлаб чиқариш чиқиндиси ҳисобланган асбозурит оқавалар билан қўшилиб атрофни ифлослантирмоқда. Автогараждаги нефть маҳсулотлари омборхонасида ва темир йўл транспорти бўлимларида ҳам саранжомлик етишмайди. Тоғ цехида оқаваларни тозалаш иншооти қуриш лозимлиги ҳақидаги таклифимизни амалга ошириш эса пайсалга солинмоқда. Чиқиндиларни ўз вақтида олиб чиқиб кетмагани учун бу ташкилотнинг раҳбар ходимларидан олти кишига 4 минг сўм жарима солинди ва у маошларидан ушлаб қолинди.

Шаҳримиз корхона ва ташкилотларида табиатимизнинг ҳақиқий жонкуярлари сафи кенгайиб бораётганлигини мамнуният билан қайд қилишни истардим. «Ўзбекистон металлургия заводи» ҳиссадорлик жамияти бош муҳандиси ўринбосари Ў. Рўзматов, Бекобод «Қишлоқкимё» ҳиссадорлик жамияти раиси Нўмонжон Ортиқовлар шулар жумласига киради. Бу икки раҳбар ўз корхоналарида табиатни муҳофаза қилиш ишларини сезиларли жонлантиришга эришдилар, бу соҳада илгари ҳукм сурган сусткашлик барҳам топди. Улар табиат муҳофазаси олдидаги ўз масъулиятларини чуқур ҳис қилиб ишлашлари туфайли табиатимизга бу корхоналар кўрсатаётган салбий таъсир тобора камайиб бормоқда.

Қўмитамиз ёш авлодни табиатга меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялашда муайян ишларни амалга оширмоқда. Шаҳар мактабларида ва шаҳар болалар ижоди уйида тез-тез суҳбатлар ўтказиб турамиз. Яқинда Қибрай шаҳрида бўлиб ўтган ёш экологларнинг вилоят анжуманида Бекобод шаҳар вакиллари жуда яхши қатнашдилар. Биз намойиш этган ва асосан болалар кучи билан тайёрланган кўргазма фахрли биринчи ўринни эгаллади.

Ишларимиз самараси ортаётганлигининг энг муҳим омилларидан бири қўмитамизнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланиб бораётганлигидадир. Қўмитамиз махсус бинога кўчиб ўтди. Зарур асбоб-ускуналар билан етарли таъминланган. Яхши жиҳозланган лабораториямиз бор.

Кейинги икки йил давомида қўмитамиз вилоятимиздаги барча турдош қўмиталар ичида биринчи ўринни эгаллаб келмоқда. Бу билан келажакда яна ҳам яхшироқ ишлашимизни тақозо этади. Чунки пешқадам бўлишнинг ўзига яраша масъулияти ҳам бўлади. Уни доим ҳис қилиб туриш керак. Биз шундай қиламиз.

Қ. МАВЛОНОВ,
Бекобод табиатни муҳофаза қилиш минтақавий қўмитасининг етакчи мутахассиси.

ҲАММАДА БИТТА ТАШВИШ

НИҲОЛЛАР кўринибдики, Ҳошимжоннинг на уйқусида ва на юриш-туришида халовати бўлмай қолди. Бошида соябонли сомон қалпоқ, оёғида керза этик, далама-дала кезгани-кезган. Дам культиваторнинг ортидан юриб, механизаторнинг ишини кузатса, дам қуёш чиқиб улгурмай, эгатлардан жилдиратиб сув оқизаётган сувчиларнинг ёнида. Ўзига ҳам ўзгаларга ҳам сира тиним бермайди.

— Ўрта пайкал сувга зориқибтими? — одати бўйича далаларни айланиб келиб, бригада бошлиғи Ўрозали Ортиқовга тайинлар экан деди. — Аҳмадга айтинг, бугуноқ тракторини тушириб эгат олсин, мен эса мироблға тайинлайман, тунда сувни сизлар томонга очади. Икки кун муддат етадими? Яна ғўзалар чўллаб, шоналарини ташлаб юбормасин-а?

— Икки кунда улгурамиз, — Ўрозали ўйланиб туриб жавоб берди. — Эгатга қўшиб ғўзаларга аммофос билан гўнгни аралаштириб берсакмикан дегандим...

— Тайёрми ўзи?

— Ҳа, ҳар тонна гўнгга юз эллик килодан дори қориштириб қўйибмиз.

— Яхши ўйлабсизлар, ҳозир ғўза шоналаб, дорига тўйинадиган пайт... Бўпти, мен Маннонларнинг бригадасини ҳам кўриб ўтаман.

Ўрозали Ортиқов хўжаликда номи чиққан бригада бошлиқларидан бири. 64 гектар ерда деҳқончилик қилади. Яганаю, чопиқ, озиқлантиришни вақтида ўтказиб, ғўзаларни ёппасига шонага киргизиб ҳам олди.

— Бу ҳам бўлса ҳосилотнинг маслаҳатлари билан иш кўраётганимиз сабабли бўляпти, — деди у. — Ўзи ҳам пахтачилик илмини сув қилиб ичиб юборган, ғўзанинг аҳволини бир қарашда «мана бундай» деб айтиб берадиган ҳосилотлардан.

...Ҳошим Тошқулов тўққизинчи бригада бошлиғи Маннон Примқуловни ёнига олиб, эгатма-эгат юриб, пайкалларни кўздан кечириб чиқди. Қайси даладаги ғўзалар озиқадан, қайси пайкалдагиси сувдан зориққанини аниқлаб, бригада бошлиғига яқин бир ҳафта ичида қилинадиган юмушларни бирма-бир тушунтирди. «Қуйи картага» шира оралаган экан, шу бугуноқ керакли дориларни омбордан юборишини айтиб, зудлик билан ғўзаларга ишлов беришга киришишни топширди.

— Яқинда уюшмамиз мутахассисларидан тузилган текширув гуруҳи амалий ёрдам бериш мақсадида бир неча кун мобайнида барча хўжаликларда бўлиб, ғўзаларнинг аҳволини кўздан кечириб чиқишди, — дейди туман деҳқончилик саноати уюшмаси раисининг муовини Убайдулла Исроилов. — Ҳамид Олимжон номли жамоа хўжалиги деҳқонларининг иши ҳаммамизни ҳам хурсанд қилди. Парвариш маромида олиб борилаётгани сабабли 990 гектардаги экиннинг ривожи дуруст. Бунда албатта бош ҳосилот Ҳошим Тошқуловнинг ҳам хизмати бор. Киройи ҳосилот бўлса шундай бўлади-да.

...Кун қизигандан қизияпти. Пайкалларда ҳовур жимирлайди. Аммо деҳқон борки ҳаммаси далага кўчиб чиққан. Кимлардир эгатларга сув тараяпти, кимлардир тракторига культиватор осиб, қатор ораларига ишлов беряпти. Ҳаммада битта ташвиш — ғўзага вақтида ишлов бериб, мўл ҳосил етиштириш ташвиши. Хўжалик бош ҳосилоти Ҳошим Тошқулов эса ҳамиша улар билан бирга, эрта демай-кеч демай дала айланади, ғўзанинг аҳволидан кўз-қулоқ бўлиб, деҳқонларга ўз маслаҳатлари билан кўмаклашади...

Раҳим ҚОДИРОВ,
Оққўрғон тумани.

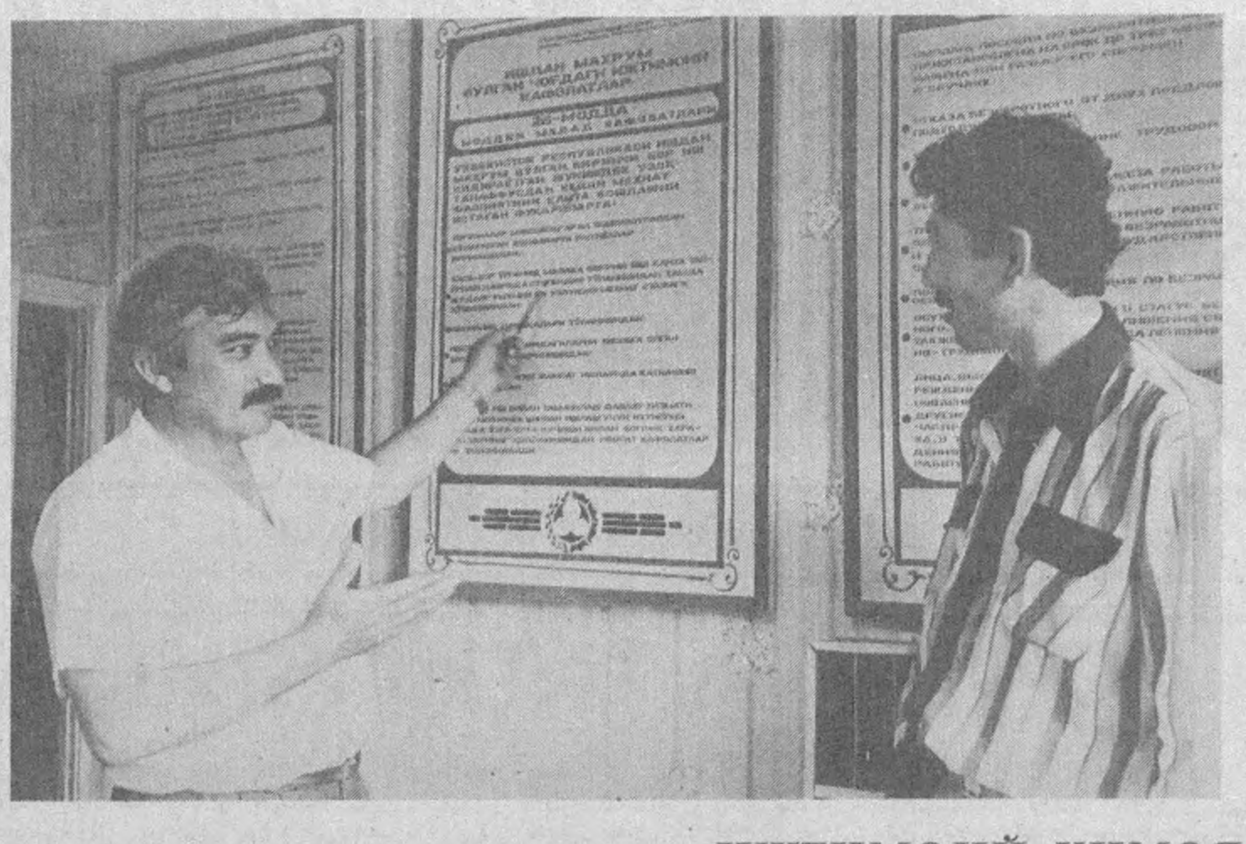

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ

БИРЖАДАН — ИШ ЖОЙИГА

Бозор иқтисодиёти хўжаликнинг барча соҳаларига изчил кириб бормоқда. Ана шундай шароитларда ишлаб чиқариш тўғри ташкил этилмаган, иқтисодий фаолият бозор муносабатлари асосида олиб борилмаган жойларда турли хил қийинчиликлар вужудга келиши табиий хол, албатта. Ишлаб чиқариш ва иш ўринлари қисқариб, ишчи ва хизматчиларнинг бир қисми бошқа жойлардан иш қидиришга мажбур бўладилар. Ангрен шаҳар меҳнат жамоаларида ҳам ана шундай ҳолат юз беряпти. Бироқ ҳокимликнинг Меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бўлими ишсиз қолган кишиларнинг жонига оро кириб, уларни касб-корлари бўйича иш билан таъминлаш учун барча имкониятлардан фойдаланаётир.

Меҳнат биржаси шаҳардаги барча корхона, қурилиш, ташкилот ва муассасалар билан яқин алоқада фаолият кўрсатмоқда. Тузилган шартномага кўра ҳар бир корхона маъмурияти иш ўринлари қисқариши олдидан бир ой илгари меҳнат биржасини огоҳлантириб, қанча ва қандай касбдаги ишчи ёки хизматчилар ўрни қисқараётгани тўғрисида ахборот бермоқда. Бу эса ўз навбатида меҳнат биржасининг фаолиятини олдиндан режалаштириш, мавжуд иш ўринларини тартибга келтириш ҳамда ишсиз қоладиган кишиларга топиладиган иш ўринлари мақбул ёки мақбул эмаслигини аниқлаш имконини бераётир. Ишнинг ана шундай тартибда ташкил этилганлиги сабабли ёрдам беришни илтимос қилиб келган 1542 нафар кишининг 758 нафари доимий ишга жойлаштирилди. «Бандлик» хизмати дастурида 260 ишчи ўрни вужудга келтириш қайд этилган бўлсада, биржа ходимларининг яқиндан ёрдами сабабли шаҳарда 589 ишчи ўрни яратилди.

Меҳнат биржаси фақат иш жойларини тавсия қилиш билангина шуғулланиб қолмай, ишсизларни янги касбга ўргатиш, уларни қайта ўқитишни ҳам ташкил этаётир. Ҳозиргача 61 нафар киши қисқа курсларда қайта ўқитилиб, ишга жойлаштирилди. Ўз касб-кори бўйича иш тополмаган 141 киши эса биржа томонидан ишсизлик нафақаси билан таъминланди.

Мактабларда ўқув йилининг тугаши меҳнат биржаси ходимлари учун алоҳида давр ҳисобланади. Чунки шу кунларда ёшлар иш топиб беришни сўраб, биржага мурожаат қилмоқдалар. Бўлим ходимлари январь ойиданоқ бу даврга пухта тайёргарлик кўришга киришгандилар. Улар шаҳардаги барча мактабларда бўлиб, битирувчилар билан суҳбатлашиб, кимнинг қандай касб эгаллашни режалаштираётгани, қайси корхона ёки ташкилотда ишламоқчи эканлигини аниқладилар. Натижада ҳар бир меҳнат жамоасида йигит ва қизларга мўлжаллаб имтиёзли иш ўринлари очилди.

Биржа ходимлари айни пайтда ёшларни ана шу иш ўринларига жойлаштириш билан шуғулланаётирлар. Касб-кори бўлмаган йигит ва қизлар эса қисқа курсларга ўқитиш учун юборилаяпти.

Даврон АҲМЕДОВ.

СУРАТЛАРДА: шаҳар меҳнат биржасининг раҳбари Абдуматаллиб Алиев (пастда) иш сўраб келган кишилар ўртасида тушунтириш ишларини олиб бормоқда. Иккинчи суратда эса раҳбар муовини Холдорали Тошпўлатов ижтимоий кафолатлар ҳақида суҳбатлашяпти.

Муаллиф суратлари.

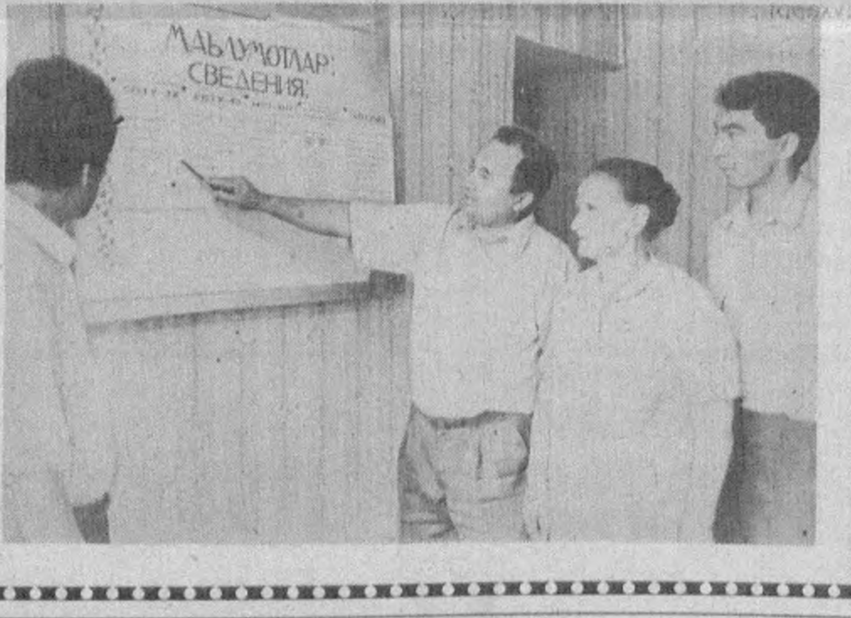

НАФИ КАТТА БЎЛЯПТИ

ҚИБРАЙ туманидаги «Маданият» жамоа хўжалиги, Байтқўрғон, Ўнқўрғон, Қизилту қишлоқларида ҳуқуқни муҳофаза қилиш ходимлари билан бўлиб ўтган учрашувлар қатнашчиларга манзур бўлди. Шуниси қувонарлики, бу мулоқотларнинг нафи ҳам сезила бошланди. Туманда жиноятчиликка қарши кураш, жамоат тартибини сақлаш ва ҳуқуқни муҳофаза этиш ойлиги давом этмоқда. Яна жойларда кўплаб ана шундай учрашувлар режалаштирилган.

Абдуҳамид ФОЗИЛОВ.

ОЧИҚ ДАЛА ҲОСИЛИ

АЙНИ кунларда деҳқон бозорида бўлсангиз пишиқчиликнинг илк мевалари, ҳосилларини кўриб кўзингиз қувнайди. Эртаги сабзавотларнинг ҳар хили етилаяпти. Айниқса, помидорнинг сероблиги қувончлидир. Ҳозирги помидорлар асосан иссиқхоналарда етиштирилган бўлиб, ҳосил йиғиб олиниб, бозорларга келтирилмоқда.

— Очиқ далаларда ҳосил ғарқ пишиб етилгач, яна ҳам серобгарчилик ва энг муҳими арзонгарчилик бўлади, — дейди Зангиота туманидаги «Шарқ» деҳқончилик-саноат уюшмаси раисининг ўринбосари Зоир Ниёзов. — Ҳозирги кунда деҳқонларимиз ана шунга ҳаракат қилмоқдалар. Бу йил тумандаги хўжаликларда 300 гектар ерга помидор экилди. Унинг ТМК ва Голландиядан келтирилган турли хил навлари экилган бўлиб, уларнинг ривожи, ҳосил тўплаши яхши. Деҳқонлар шу кунларда помидор қатор ораларини доимо юмшоқ ва ўтдан тоза ҳолда сақлашга алоҳида эътибор бермоқдалар. Маҳаллий ўғит шарбат қилиб оқизилмоқда. Шу туфайли ҳосилга ҳосил қўшилаётир. Эрта-индин пайкаллардаги помидор ҳосили ёппасига қизара бошлайди. «Туркистон», «Иттифоқ» жамоа хўжаликларида, айниқса, юқори ҳосил олиш кутилмоқда.

Деҳқон ваъда бердими, у, албатта, ўз сўзининг устидан чиқади. Яқин кунларда бозорларимиз помидор ва бошқа сабзавот маҳсулотларига яна ҳам сероб бўлади.

Нодир ИСАЕВ.

Жамоатчилик ва ҳуқуқ

ЮЗМА-ЮЗ

Янгийўл туманидаги «Ниёзбош» жамоа хўжалигида «Жиноятчиликнинг олдини олиш ва фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида ҳуқуқ-тартибот идоралари, маҳаллий ҳокимият ҳамда жамоатчиликнинг ўзаро ҳамкорликдаги вазифалари тўғрисида» семинар кенгаш бўлди.

Ушбу тадбирни вилоят ҳокимининг муовини — хотин-қизлар қўмитасининг раиси Сайёра Хўжаева бошқарди.

Учрашувда ҳуқуқ-тартибот органларининг масъул ходимлари ҳамда фуқаролар ўзини ўзи бошқариш, хотин-қизлар, маҳалла қўмиталари вакиллари, фаоллар иштирок этдилар.

— Бугунги учрашувдан кўзда тутилган асосий мақсад ҳуқуқ-тартибот органларининг ходимлари ҳамда жамоатчиликнинг ўзаро ҳамкорлигига таянган ҳолда жиноятчиликнинг олдини олиш, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида амалга оширилиши зарур бўлган ишларимизни маслаҳатлашиб, келгусидаги режаларимизни белгилаб олишдан иборатдир, — деди вилоят ИИБ бошлиғи Олимжон Жалилов. — Ўйлайманки бугунги мулоқот ниёзбошликларни бефарқ қолдирмайди. Ёшлар тарбияси, жиноятчиликнинг олдини олиш борасида ўз фикр-мулоҳазаларини ўртага ташлайдилар.

Очиғини айтиш керак, кейинги пайтларда содир бўлаётган айрим воқеа-ҳодисаларни таҳлил этсак, бу борада ҳали камчиликлар, муаммолар кўплиги маълум бўлади. Масалан, бизни айрим ҳудудларда ҳамои гиёҳванд моддаларни етиштириш, сақлаш билан шуғулланаётганлар борлиги ташвишга соляпти. Ҳатто бу ишга аёлларнинг аралашаётганлиги, айниқса, ҳавфлидир. Бу ҳол ёшлар тарбиясига таъсир этмаслан, қолмайди, албатта.

Шунинг учун ҳам ёшлар тарбиясида, жиноятларнинг олдини олишда фақат ички ишлар ходимлари эмас, мактаб ва маҳалла жамоасининг ҳам биргаликдаги ҳаракати зарурдир. Ахир, бир болага етти маҳалла ҳам ота, ҳам она, деб бежиз айтилмаганку.

— Дарҳақиқат оилада, вояга етмаганлар орасида содир бўлаётган жиноятларнинг олдини олишда, — деди унинг сўзини тўлдириб вилоят ИИБ Жиноятчилик олдини олиш бошқармаси бошлиғи Искандар Расулов, — маъмурий идоралар ходимларининг хотин-қизлар қўмиталари, маҳалла ва қишлоқ оқсоқоллари билан биргаликда баҳамжиҳат ҳаракат қилиши яхши натижа бериши ҳаммага аён. Қаерда кенг жамоатчиликка таяниб иш кўрилса, ўша ерда тартиб-интизом мустаҳкамланяпти.

— Кўплаб ёшларимиз ота-онлари ёнида меҳнат қилишяпти, — деди вилоят прокурори Абдурашид Маннонов, — касб ҳунар эгалланмоқда. Бироқ енгил-елпи яшашга, пул топишга, тижорат ниқоби остида олиб сотарликка ружу қўяётган, тарбияси бузилаётган ёшларнинг эртаси бизни ташвишга соляпти. Бугун бўлмаса эрта-индин жиноятга қўл уриши мумкин бўлган ўсмирлар тақдирини ўйлайлик. Тарбияси оғир ёшлар ҳар бир туман ёки шаҳарда учрайди. Оилада, маҳаллада, ўқув даргоҳларида ёшларимизга ҳуқуқий билим беришимиз, ҳар қандай ножўя ҳатти-ҳаракат учун жазонинг муқаррар эканлигини онгига сингдиришимиз зарурдир.

— Ким тўғри-ю, ким ўғри? Буни маҳалладагилардан кўра яхши биладиганлар йўқ. Бироқ, афсуслар бўлсинки, маҳалладошлари жиноий иш билан шуғулланаётганлигини била туриб ички ишлар ходимларидан яширадилар, — деди сўз олган Назарали Ниёзов номли жамоа хўжалиги Деҳқонобод маҳалла қўмитасининг оқсоқоли Ҳасанбой Эралиев. — Бу бефарқлик билан жиноятни тугатиб бўлмайди. Ҳамма бир ёқадан бош чиқаргандагина жамиятимизга ёт бўлган иллат барҳам топади.

Сўнгги пайтларда маҳалла оқсоқолларининг имконияти анча кенгайди. Бундан тўғри фойдаланиш лозим.

Умуман бугун халқимизнинг ҳуқуқий билимларини ошириш катта аҳамиятга эга эканлигига алоҳида тўхталинди. Очиғини айтиш керак. Бугун кўпчилик бу масалада кимга мурожаат қилишни яхши билмайди. Масалан, ҳозир пишиқчилик даври бошланди. Деҳқонларимиз етиштирган маҳсулотларини бозорда сотадилар ёки тайёрлов ташкилотларига шартнома асосида ўтказадилар. Бу яхши. Лекин шартнома шартлари бузилган тақдирда, топширилган маҳсулотга белгиланган муддатда ҳақ тўланмаса нима қилиш керак? Бунда улар хўжалик судларига мурожаат қилишлари керак. Лўнда қилиб айтганда бу борада тегишли йўл-йўриқ кўрсатиш ҳуқуқ идораларининг вазифасидир.

Учрашувда сўзга чиққан вилоят фахрийлар кенгашининг раиси Акром Алимов, Янгийўл тумани хотин-қизлар қўмитаси раёсатининг аъзоси, ўқитувчи Манзура Иброҳимовалар аёлларнинг жиноятга қўл уриши, оиладаги келишмовчиликлар сабаби, уларнинг олдини олиш, ота-она ва фарзандлар ўртасидаги муносабат хусусида гапирдилар.

Ҳуқуқ-тартибот органлари масъул ходимларининг халқ вакиллари билан бўлган мулоқоти очиқ ва самимий руҳда ўтди.

Ҳусан СУЛАЙМОНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ОҚ ЙЎЛ, «ТИКО»!

Асакадаги Ўзбекистон-Жанубий Корея «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси ҳаётида яна бир қувончли воқеа юз берди: завод ишлаб чиқара бошлаган «Дамас» микроавтобуслари қаторига энди «Тико» енгил автомобиллари ҳам қўшилди.

Жаҳон бозори талабларига жавоб бера оладиган, ёқилғини кам сарфлайдиган мазкур ихчам ва бошқаришга қулай автомобиль энди йилига 50 минг донагача ишлаб чиқарилади. Республикамиз аҳолиси эҳтиёжини қондириш билан бирга четга ҳам экспорт қилинади. Қувончли томони шундаки, энг замонавий электрон аппаратлар ва роботлар билан жиҳозланган «Тико» ишлаб чиқариш линиясида кореялик мутахассислар билан бир қаторда водийлик йигитлар ҳам ёнма-ён меҳнат қилмоқда. Тез кунларда эса Асака автомобилсозлик заводининг учинчи «Нексия» машиналарини ишлаб чиқариш линияси ҳам ишга туширилади. Шундай қилиб, яқин келажакда қўшма корхонада йилига 200 минг дона Ўзбекистон автомобилини йиғиш йўлга қўйилади.

Ким ошди савдосида қатнашинг!

Республика кўчмас мулк биржаси Тошкент вилояти бўлими Оҳангарон шаҳрида ўзининг навбатдаги ким ошди савдосини ўтказади.

Савдо Оҳангарон шаҳар ҳокимлиги биносида 1996 йил 6 июль соат 10.00да бошланади.

Савдога Хонобод ҳиссадорлик жамиятига қарашли қуйидаги иншоотлар (автотранспорт, тракторлар) қўйилади.

№	номи	ишлаб чиқарилган йили	Бошланғич нархи (сўм)
1.	Прицеп	1981 йил	550
2.	Трактор	1988 йил	20284
3.	Трактор	1988 йил	20284
4.	Автолавка № 91—39	1985 йил	150000
5.	Автомагазин № 75—95	1989 йил	395387
6.	Москвич	1989 йил	150000
7.	Магнитола	1990 йил	2194
8.	Автолавка № 07—87	1968 йил	130000
9.	Автомашина № 04—21	1995 йил	598406

Центральная кўчасидаги 8-сонли савдо шоҳобчаси жиҳозлари билан бирга (214,6 кв.м.)

Ҳолмухамедов кўчасидаги алоҳида жойлашган 9-сонли савдо шоҳобчаси, жиҳозлари билан (384,5 кв.м.)

Больничная кўчасидаги алоҳида жойлашган 13-сонли савдо шоҳобчаси жиҳозлари билан (266,3 кв.м.)

4-мавзедаги 17-сонли савдо шоҳобчами, жиҳозлари билан (722,18 кв.м.)

Привокзальная кўчасидаги омборхона СА-1-2 дона жиҳозлари билан (533,8 кв.м.)

Савдода Қуйичирчиқ туманидаги 29-АЁҚШ сотилади.

Иншоотларнинг жиҳозларига тегишли маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали олишингиз мумкин. Тел.: 33-28-52, 33-77-18, 33-49-31.

ЗАР ҚАДРИНИ ЗАРГАР БИЛАДИ

Матбуотимиз сардорларидан бири Зиёд Есенбоев таваллуд топган кунга 75 йил тўлди.

ХОНАГА кириб, «уёқ бу ёқни тўғрилаб», энди иш бошламоқчи бўлиб тургандик. Шу пайт йўлакда бирданига гулдираган товуш эшитилди. Ўзаро баҳс, кулги янгради. Ким экан бу таниш овоз, деб қизиқиб ташқарига чиқдик. Ҳаммамизга таниш бўлган қадрдон Зиёд ака Есенбоев ўртада савлат тўкиб турар, у кишининг атрофини шогирдлари ўраб олишган эди.

— Шу томонга йўлим тушган эди, — деди Зиёд ака, — сизларни бир кўриб ўтай дедимда, ҳаммаларинг яхши юрибсизларми, соғ-омонмисизлар?

— Раҳмат...

Муҳаррир Зиёд акани хонага бошлади. Бизлар ҳам у кишининг орқаларидан эргашдик. Ўша ерда суҳбат яна давом этди. Ўтган ишлардан гаплашдик. Раҳматли бўлиб кетганларни эсладик. Устоз таҳририятимиз томонидан қилинаётган яхши ишлар, тажрибаларни қайд қилиш билан бирга айрим маслаҳатларни ҳам бердилар. Сўнг узр, сизларни ишдан қўймай, деб ҳайрлашдилар. Биз у кишини кузатиб қўйдик.

... Мен ўйга толдим. Газетачилик касбига, шогирдларга, дўстларга садоқат шунчалик бўлади-да. Хўп ажойиб, камтар, камсуқум, ширинсуҳан инсонда бизнинг Зиёд ака!..

Зотан «Тошкент ҳақиқати»нинг номи, шаклланиши, қолаверса, унинг савиясию обрўси Зиёд аканинг номи билан боғлиқ десак, муболаға бўлмас. Бунга осонликча эришилмади. Газета 1954 йилда қайтадан ташкил этилиб, нашр қилишга киришилганда шароит анча оғир эди. Бу ёғини айтадиган бўлсак, бутун бошли газета бор-йўғи 5-6 киши билан иш бошлаган эди. Ана шундай оғир дамда Зиёд аканинг ўзи енг шимариб, ҳаммага бошқош бўлди. Одамларни уюштириб, сафарбар қила билди.

— Ҳали кўрасизлар, — дерди Зиёд ака, — қийин дамлар ўтиб кетади, сафларимиз тўлади. Ўзимизнинг йўлимизга тушиб оламиз. Газета ўз ўқувчисини топади. Қўлма-қўл бўлади. Мен аминманки, сизларнинг ораларингиздан етук журналистлар етишиб чиқади...

Ҳақиқатдан ҳам шундай бўлди. Зиёд Есенбоев йиллар оша газетачиликда ўзига хос мактаб яратди. Бу мактабда сабоқ олган унинг кўп шогирдлари республика газеталарига етакчилик қилдилар. Бошқа турли хил лавозимларга кўтарилдилар.

Вақти келиб Зиёд Есенбоевнинг ўзини республиканинг энг катта газетасига муҳаррир қилиб тайинладилар.

Эсимда, Есенбоевни бу лавозимга кузатиш биз учун ҳам фахрли, ҳам жуда «оғир» бўлди. Ахир у киши ҳар биримиз учун ниҳоятда қадрдон инсон бўлиб қолган эдиларда. Бағримиздан бир парча этимиз юлиб олинаётгандек, ҳис қилган эдик ўзимизни. Зиёд ака ўшанда ҳаяжон билан, кўзларига ёш олиб гапирдилар:

— Лекин, сизларни ишонтириб айтай, қаерда бўлмай, қайси лавозимда ишламай сизлар билан ҳамиша бирга ҳисоблайман ўзимни...

Чиндан ҳам устоз республика газетасига узоқ йил раҳбарлик қилганларида ҳам, матбуот комитетини бошқарганларида ҳам ҳар доим яхши кунларимизда, маъракаларда йўқлаб, байрамларда катта бошларини кичик қилиб, бизнинг боришимиз ўрнига ўзлари келиб, қутлаб табриклаб, бола-чақамизни суриштириб, ҳол-аҳвол сўраб, яхши сўзлар айтиб, кўнгилларимизни кўтариб, руҳлантириб кетардилар. Мана бугун ҳам шундай бўлди...

Биз шогирдлар у киши билан бирга ишлаган кезларимизни сира-сира эсдан чиқармаймиз. Онгимизда, фаолиятимизда қандай яхши фазилатлар, маҳоратлар камол топган бўлса, бунда, ҳеч сўзсиз, устознинг хизматлари беқиёсдир.

— Бир-бирларингизга меҳрибон, ҳамдард бўлинглар. Тўйга, маъракага борсаларинг, уюшиб, биргалашиб, кўплашиб боринглар, бунда ҳикмат кўп!

— Фалончи тоби қочиб, касалхонага тушиб қолибдими? Бориб кўрдингларми?

Ушбу сурат Зиёд Есенбоев (ўнгда) «Тошкент ҳақиқати»га муҳаррирлик қилган пайтда олинган.

Устоз бундай гапларни айтиб, эслатиб туришдан чарчамасдилар. Зиёд ака ишлаган кезларда сайқал топиб, такомиллашиб жамоанинг обрў-эътиборини оширган уюшқоқлик, жипслик, меҳр-оқибат, катталарга ҳурмат, кичикларга иззат сингари фазилатлар бугунги кунда ҳам жамоанинг энг яхши анъанаси бўлиб қолганки, ҳали ҳам бу борадаги ишларимизга одамлар ҳавас билан қарашади, гапиришади.

Устоз ҳақида гап кетганда Зиёд аканинг ҳам хонлиги, ҳам беклиги бор, деб бежиз айтишмайди. Хонлиги шундаки, у киши интизомни қаттиқ талаб қилардилар. Ҳақиқатчимисан, ҳақиқатни ёзгин. Вақтинчалик хойу-ҳавасларга учиб, обрўйинга путур етказма! Унда мендан хафа бўласан. Биласан-а. Газетачилик осон иш эмас. Обрўни мисқоллаб йиғасан, лекин, сал ножўя ҳаракат қилсанг бир варакайига тўкиб юборасан. Буни унутма.

Беклиги, — у киши ниҳоятда саҳий, қўли очиқ эди. Одамлардан, шогирдлардан қўлдан келган ёрдамини аямасди.

Бир куни жамоа йиғилишида мени қаттиқ «танқид» қилдилар. Газетага ишга кирганимга ҳали кўп вақт бўлмаганди ўшанда. Шунинг учун тўғриси анча ранжидим. Руҳим тушиб кетди. Буни Зиёд ака сезган эдилар. Бирдан хоналарига чақириб қолдилар.

— Ука, — дедилар, — ортиқча гапириб юборган бўлсам, узр. Лекин, мен бу гапларни «қизим, сенга айтаман, келиним сен эшит» қабилида ҳам гапирдим. Ўзингга кераклисини ол. Қолганини...

Анча руҳим кўтарилди.

Ана шунақа ҳам талабчан, ҳам сезгир, ҳам хушёр эди бизнинг Зиёд ака.

У киши иродаси кучли, ҳар қандай вазиятда ҳам ўзини тута биладиган, энг оғир дамларда ҳам тушкунликка тушмай, ҳаётга зўр умид билан қарайдиган инсондир.

Есенбоевни ҳақли равишда матбуотимизнинг бир устуни, дарғаси сифатида ҳар қанча ҳурмат қилсак, эъзозласак, арзийди. У публицист сифатида ҳам газетхонлар, ўқувчилар қалбига кириб борган. Ҳар бир вилоятда, ҳар бир туманда, ҳар бир нашрда унинг шогирдлари бор.

Зар қадрини заргар билади, дейдилар. Яхши, кўпчиликка манзур бўладиган мақола ёзиш игна билан қудуқ қазигандек машаққатли иш эканлигини, журналистлик касби ниҳоятда оғирлигини ўзининг бошидан кечирган, амалда ҳис қилган устоз матбуотчилар, газетачилар меҳнатини қадрлаш, уларнинг хизматини элга кўрсатиш, тажрибаларини ёйишни ўз бурчи деб биларди. Иложи бўлса уларнинг заҳматли меҳнатини тарих зарварақларига муҳрлаб қўйишни орзу қиларди. Матбуот қўмитаси раиси лавозимида ишлаганида ҳам, кейинчалик матбуот жамғармаси раиси лавозимига тайинланганда ҳам бу орзусини амалга ошириш учун астойдил киришди. Елди, югурди, керакли ташкилотлар, мутасаддилар билан учрашди. Жойлардаги шогирдларга топшириқлар берди. Натижада «Матбуотимиз фидойилари» номи билан иккита китоб чоп этилди. Бу китобларда республикамиздаги энг кўзга кўринган, таниқли, етук журналистларнинг ҳаёти, ижоди, тажрибалари, иш услублари ўз аксини топди.

Уруш қатнашчиси Зиёд Есенбоев ўзбек матбуотини ривожлантиришдаги хизматлари учун ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланганлар.

Бугун устоз таваллуд топган кунларининг 75 йиллиги, умр йўлдошлари Тозагул Хўжан қизи билан турмуш қурганларига 50 йил тўлиши — олтин тўйлари муносабати билан дўстлари, биродарлари, энг яқинлари, маҳалла кўйларни ёзилажак дастурхонга лутфан таклиф этганлар. Журналистларга, газетачиларга эса алоҳида ҳурмат-эътибор ва такаллуф билан «Албатта, келинглар, уйимизнинг тўри сизларники» деб айтмоқдалар. Биз эса у кишининг ўзлари кўп айтадиган гапларини қайтариб «саксондан сакранг, тўқсон билан тўқнашинг, юз билан юз кўришинг, у ёғини яна бир ўйлаб кўрарсиз. Сиз ҳамиша қалбимизнинг тўридасиз», деб айтамиз.

Носир РИХСИЕВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

ТАСАВВУФ ВА НАВОИЙ

(дастлабки қайдлар)

Адабий меросимизни ўрганайлик

ҲАЗРАТИ Навоийнинг фаолияти ва ижодини ўрганишда ўзбек навоийшунослигичалик ҳеч қаерда улкан ишлар амалга оширилган эмас. Ўзбек олимларининг маънавий қиёфаси ва илмий даражаси, аввало, навоийшунослик билан белгиланади. Устоз олимларнинг бу борада фаоллик кўрсатаётганликларининг сири ҳам шунда.

Кейинги йилларда тасаввуф ва Навоий масаласи **қайта** кўзғалди. Албатта, бу масалани ўрганиш навоийшунослигимизни янги поғонага олиб чиқади. Шу маънода Н. Комилов, А. Рустамов, А. Қаюмов, И. Ҳаққул, М. Исломназаров ва А. Эркиновларнинг саъй-ҳаракатлари илмий жиҳатдан таҳсинга лойиқдир. Шу нарса ҳам аниқки, тасаввуф ва Навоий масаласини текшириш бутун бир умрни талаб этадиган ишдир. Демак, XX аср бу борада **бир тайёргарлик босқичи** бўлиб қолади, холос.

Баъзилар алаҳсираётганидек, Навоийни тасаввуфлаштиришга ҳам урғу берилаётгани йўқ. Аксинча, унинг ижодини турли жиҳатлардан талқин қилиш тамойили илгари сурилмоқда. Навоий ижодини дунёвий жиҳатдан ўрганиш олға силжиди. Энди тасаввуф нуқтаи назаридан текширамиз. Эртага эса германевтик тадқиқотлар (Шарқ германевтикасига асосан) кутиб турибди. Миллий ва умуминсоний қадриятлар уйғунлиги методологияси шуни тақозо этмоқда. Мақсад — Навоий ижодини фақат муайян мафкуранинг **дастёрига** айлантиришдан чекилиб, фундаментал тадқиқотлар яратишдир. Навоийнинг ўзи ҳам уни тўғри тушунишликка ҳаракат қилишликни жуда-жуда истаган. Аммо, шоҳбайт дея унинг асаридан муайян байтларни узиб олиб, юзаки таҳлил қилиш фундаментал тадқиқотчиликка кирмайди.

Тасаввуф ва Навоий масаласига бағишланган муайян ишларда Навоийнинг Нақшбандчи бўлганига урғу берилиб келинмоқда. Бу — масаланинг бир томонидир. Масаланинг биз назардан қолдираётган иккинчи томони шуки, Навоий форс забонли мутасаввифларнинг ижодини жиддий ўрганиб, улардаги **мажозийликни** турк тасаввуф адабиётига кўчирди. Бу мажоз ҳақиқатида **тасаввуфий ҳақиқатлар** устиворлик қилади. Умуман, Навоий ҳақиқат деганда мутлоқиятни тан олади. Мажозга интилиши бир ижодкорнинг адабиёт тамойилларидан чекилмаслигидир.

Навоийга қадар турк тасаввуф адабиёти шаклланишда бўлди. Бу шаклланиш ўзгача бўлиб, унда зуҳдийликка (ибодатчиликка) асосланган омма адабиёти, фалсафийликка асосланган нафис адабиёт тармоқлари кечди. (Бу ҳол Навоийдан кейин ҳам Ҳамзага қадар давом этди). Бу адабиёт IX асрдан то XV асрнинг биринчи ярмига қадар Эрон таъсирининг салбий тус олувига қарши турди. Шуниси ҳайратлики, турк тасаввуф адабиёти араб адабиёти таъсиридан икки аср (IX-X асрлар) муддат ичида қутулган бўлса, Эрон адабиёти таъсирига нисбатан бу ҳол чўзилиб кетди. Нега? Чунки, сарой кўрмаган араб адабиёти маданияти бизга тенглаша олмас эди. Сарой (маданий муҳит) ичида гуриллаб ривожланган Турк ва Эрон маданияти эса ўзаро оригиналликка интилиб келди. Илло, IX-XV асрлар мобайнида Шарқда бу икки маданиятнинг рақобатлашувини кўрамиз. Шарқнинг ўзга маданиятлари эса бўйлашолмай жим.

Навоий билдики, турк адабиётига (жумладан, унинг тасаввуфий шаклига) қут бермоқ учун Эрон адабиётининг ичига кириши лозим эди. Шу сабабли у зоти муҳтарам Эрон адабиёти сирини ўрганди ва унинг ичида туриб, жаҳоний мавзулар билан турк адабиётини бойитди. Бу борада мутахассислар Навоийни форсийлар билан қиёслаб ўрганишида ҳақдирлар. Навоийнинг бу меҳнати билан адабиётимиз миллийят, бадиийят ва маънавият жиҳатлардан муваффақиятларга эришди.

Маълум бўлдики, Навоий ижодининг тасаввуф билан боғлиқ жиҳатини текшириш унинг ижоди билан боғлиқ бир масалани ўрганишдир. Бунда ҳеч ким мутлақона услубликка даъво қилмайди. Чунки, тасаввуф ва Навоий масаласида муқим бир йўналиш берувчи услубни ҳалига қадар кашф қилолмадик. Унинг ижодига бир тариқатнинг эмас, балки, бутун тасаввуфнинг ғоявий таъсир этганлиги бор гап. Фикр туғиладики, Навоийнинг нақшбандчи бўлганини давом эттириш билан бирга, унинг ҳар бир асаридаги тамойилларни текшираётганда шоирнинг **ўз кўрсатмаларига** амал қилиш лозим. Ана шунда тадқиқотчилигимиз асоси ҳаводан олинмайди. Бир мисол келтираман. «Хамса» асарини тасаввуфий талқин қилишда шоирнинг ўзи «Муҳокаматул-луғатайн» асарида берган кўрсатмаларига амал қилишимиз шарт. Чунончи:

1. «Ҳайрат ул-аброр»ни яратишда Шайх Низомийнинг «Маҳзан ул-асрор»ига таянилди. Хўш, Низомий асарида тасаввуфий маъно доираси қандай эди, Навоийда қандай бўлди?

2. «Фарҳод ва Ширин»да Хусрав Деҳлавийнинг «Хусрав ва Ширин» достонидан илҳомланилди. Деҳлавий асарининг тасаввуфий маърифатини англамасдан Навоий достонини шарҳ қилиб бўладими?

3. «Лайли ва Мажнун»да Хожу Ҳимматий деган фозилнинг «Гавҳарнома» асаридан таъсирланилган. Ўзаро илҳомланиш қандай бўлди? Агар Ҳимматий асари топилмаса, «Лайли ва Мажнун»нинг тасаввуфий маъноси ҳақида **мутлақ** фикр билдириш мумкинми?

4. «Сабъаи сайёр»ни яратишда Мавлоно Ашрафнинг (XV аср) «Ҳафт пайкар»ига иқтидо қилинмиш. Хусусан, асар сўнггида тасвирланган фано масаласида Ашраф ва Навоийда уйғунлик борми?

5. «Садди Искандарий» ҳазрати Жомийнинг «Хираднома»си йўсинида бўлмиш. Демак, Жомий асарининг мағзидан бехабарлик, «Садди Искандарий»ни тасаввуфий жиҳатдан нотўғри талқин қилишга олиб боради.

Масалани бу тариқа қўйиш Навоийнинг ўзга асарларини тасаввуфий жиҳатдан текширганда ҳам асқотади. Чунки, Навоий ўша пайтдаги мумтоз фалсафий ғоя бўлмиш тасаввуфни жиддий билиши лозим эди. Бу ҳол, айниқса, унинг насрий маноқиб ва шеърияти‌да жиддий тарғиб этганки, уларда берилган фикрнинг мағзини Ҳасан Ардашерга бағишланган маноқибида ёзади: Сайид Ҳасан Ардашер **«бу фақирни фақо тариқиға далолат ва иршод қилурлар эрди ва назм айтурға тарғиб кўргузурлар эрди».** Бу ўринда, Навоий «фақр тариқи» деганда ирфон йўлини тушунади. Ирфон эса илмдан фарқ қилиб, истеъдодни файз йўлига нисор этишликни ва бу билан оламни «ишқ ўти била» тарбия этишликни тақозо қилади. Тасаввуф назариясида ирфон билан шуғулланувчилар Ҳақнинг қурби (яқини) сифатида талқин қилинган. Шу сабабли Саййид Ҳасан жаноблари Навоийни руҳий эркин қўядики («иршод»), токи Мир Алишер бу билан назм воситасида бандаларга унслик қилсин. Бир банданинг ҳожатини раво этмоқ, аналҳақ маърифатининг иккинчи кўринишидир. Навоийга бу ҳол хуш келиб, нақшбандчи бўлгани ҳолда Саййид Ҳасаннинг эҳтиромини дилнавозлик билан эслайди. Диққат қилсангиз, Навоий «фақр тариқи»ни фикрни эркин баён қила олиш имконларидан бири сифатида қабул қилади. Яъни у айрича равишда «фақр»ни нақшбандиёна тушунишликдан кўра чуқурлаштиради. Зеро, Навоий тасаввуфини чексиз фикрларнинг манбаи сифатида англамиш. Аёнки, Саййид Ҳасаннинг риндлиги Навоийга жуда хуш ёқади ва шоиримиз дарҳол буни шарҳлаш учун риндларнинг ушбу адаблари ҳақида хабар беради: **«чексиз саховат, тенгсиз шафқат.**

Байт:

Бу иш эрур вилоят аҳли иши
Қила олмас бу ишни ўзга киши

Яна «лутф ва тавозуъ, адаб ва юмшоқ сўз, маҳаммул (сабр), кўнгул юмшоқлиги ҳамда зоти бетакаллуфлик (иззат севмаслик)». Навоий бу тўққиз сифатни ўзида жам этган кишиларни ғоят муҳтарам тутади. Ҳатто, у дейдики: «дарвешона киймаклик мулойимрак бўлғай». Нечунки унинг наздида тасаввуф аҳлини Ҳақ таоло «комил халқ қилиб эрди».

Тасаввуфга бўлган муҳаббат Навоийни Фонийликни касб қилишга бошлади. У «Фано» сўзини жуда қадрлайди: **«тасаввуфда боиси фано бўлғай... Дарвишлиқ фано касбидур, балки фанойи маҳздур».** Демак, Навоийга кўра, фонийлик — покликдир, у мутлақ даражада бўлади. Унинг ёлғиз ўтиши ҳам «фанойи маҳз»нинг, яъни пок вужудга ўтишликнинг юксак малакадаги исботидир. Мана, Навоийнинг «Хамса» ва бутун ўзга асарларида баён қилинган тасаввуфий фикрларнинг қаймоғи. Демак, мутахассисларимиз, жумладан, ёш адабиётшунос Нодир Рамазонларнинг Навоий ижодидаги фақирлик концепциясини ирфон тушунчасига асосан шарҳлашлари ҳақиқатдир.

Аммо, Навоий аналҳақчи (жозибачи) эмас. Бунга сабаб шуки, Жунайд йўлига мансуб бўлган Навоий салафлари билан ҳамфикр равишда фикрда Арастуни илк режага қўяди. Аналҳақчилар эса Афлотунни севардилар. Бироқ, Навоий Жомийнинг қўлига тушгунга қадар маҳбублик поғонасида туриб, ғазаллар битган (далил учун «Илк девон»ни ўқинг). Жомий ҳазратларининг салобати Навоийнинг нақшбандчи-ориф бўлишга бошлади. Кейинчалик юзага келган «Сирож ул-мусулимин» бу ишларнинг қатъий тус олганлигига далилдир.

Шундай қилиб Навоий мажоз замирида, аввало, тасаввуфий ҳақиқатларни, ирфонни тасвир этди.

Тасаввуф ва Навоий масаласини ўрганганда Навоийга нисбатан ҳаққоний баҳони бериб, тадқиқ этиш лозим кўрилади. Бугунга қадар тажрибада кўрилганидек, Навоийга сунъий олқишлар керак эмас. Кези келганда бир мисол келтирай. Ушбу сатрлар муаллифи ўтган йилнинг февраль ойида «Адабиёт» газетасида «Навоийга берилган бир баҳо хусусида» номли мақоласини эълон қилганди. Ўшанда ўзини тилчи деб ҳисоблайдиган бир опа орқаваротдан, оғзаки шаклда ташвишли гапларни айтди. Афсуски, унда Навоийнинг тарафдори бўлиб эмас, балки А. К. Боровков ҳимоячиси бўлиб майдонга чиқилди. Шунда ҳам илмий равишда баҳс йўқ. Оғзаки гап, бу — ғийбатдир. Барибир гапим шу: Навоий — туркий адабий тилни эмас, Чиғатой лаҳжасига асосланган ўзбек адабий тилинигина муайян меъёрга айлантирди. Навоий тилининг қурама лексик хусусият касб этишига сабаб, у араб ва форс забони мутасаввифлар ижодидаги энг умидбахш ғоя ва анъаналарни, вазн услубини адабиётимизга олиб кирди. Умуман, агар Навоийнинг камчиликлари бўлса, уни ҳам айтиш — тасаввуф ва Навоий масаласини текширишдаги ҳаққониятлардан биридир. Бу зинҳор бир ҳамкасбим менга айтганидек, муттаҳамликка кирмайди.

Эрон тасаввуф адабиётини жиддий ўрганиш Навоийни қониқтиради. Натижада, У зот турк тасаввуф адабиётининг **барча** намояндаларини алқаб ўтирмади. Бу — лозим ҳам эрмасди. Шу маънода «бу шоиримиз ҳақида ҳазрат ҳеч нарса демабдилар» дея масалани жўнлаштириб ўтириш шарт эмас. Аксинча, Навоий ижодининг генезислари, тимсоллари олами ва маърифий хусусиятларини текшириш завқли бир ишдир.

Абдумалик ЁҚУБ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиши академияси етакчи мутахассиси.

Сўраган эдингиз

Ҳар йили мусулмонларимиз Қурбон ҳайитини нишонлайдилар. Бу айём бевосита ҳаж сафарлари билан боғлиқ. Бунинг учун минглаб ислом динидагилар Маккага борадилар. Макка қанақа шаҳар? Ҳаж сафари билан бу даргоҳга боришнинг сабаблари ҳақида қисқача маълумот берсангиз.

А. АБДУЖАББОРОВЛАР оиласи,
Тошкент шаҳри.

МУҚАДДАС ШАҲАР

ҚУРРАИ заминимизнинг марказида жойлашган Маккаи мукаррама муқаддас шаҳарлардан бири ҳисобланади. Бунинг боиси Каъбатуллоҳ ва унинг атрофини ўраб турган Масжид ул-Ҳарамнинг шу ердалиги, ислом дини асосчиси бўлмиш Муҳаммад алайҳиссаломнинг ватани, Одам Ато билан Момо Ҳаво онамиз, Иброҳим алайҳиссалом билан биби Ҳожар онамиз ва шу каби кўпдан-кўп инсонлар мақомгоҳи, қолаверса, мана бир минг тўрт юз йилга яқин давр ичида дунёнинг барча бурчакларидан ҳаж сафарига келувчи мўмин-мусулмонларнинг зиёратгоҳи эканлигидир. Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг Ҳадича онамиз билан яшаган уйлари, Макка яқинидаги у киши бўлиб турган, дастлаб ваҳий келган Ҳиро тоғи, машҳур Сафо ва Марва тоғлари, «Қора тош», зам-зам булоғи барча мусулмонлар учун энг муқаддас ва азизу-мукаррам қадамжолардан ҳисобланади. Маккаи-мукаррамага келиб ҳаж арконларини бажарар экансиз қалбингиздаги покланиш, маънавиятингиздаги ўзгариш, жисми-танингиздаги енгилланишни, албатта, сезасиз, буни ҳар киши ўзига хос ва мос равишда ҳис этади.

Муқаддас шаҳар кўчалари... Қурбон ҳайити кунлари арафасида бу кўчалар бешта қитъадан келган юзлаб тилларда сўзлашувчи кишилар билан тўлиб кетади. Мана шундай улуғ кунларда бу ерга ташриф буюрувчи бир хил кийинган ва кўкракларида исм-шарифлари, суратлари ва мамлакатларининг номи ёзилган индонезиялик ҳожиларни, эрониликлар, турклар, ҳабашлар, араблар ва бошқа халқлар вакилларини кўрасиз. Америкалик ёки англиялик инглиз миллатига оид мусулмонлар, япон ёки француз мусулмонлари, австралиялик ёки яна қандайдир Оврупо мамлакатларидан ҳаж сафарини бажариш ниятида келган кишилар билан учрашасиз, машҳур Масжид ул-Ҳарам ёки Мадинадаги Масжидуннабийда ёнма-ён ўтириб, намоз ўқийсиз. Иҳромдаги уч-тўрт миллион ҳожиларнинг қайси бири шоҳ, қайси бири гадо, қайси бири бой эканлигини билиб бўлмайди. Бу ерда барча баравар, ҳамма бир ҳуқуқда, сафарчиларнинг умумий номи «Ҳожи»... вассалом.

Ҳозирги вақтда Маккада ярим миллиондан кўпроқ аҳоли яшайди, уларнинг маълум қисми Туркистондан, шу жумладан Ўзбекистондан борган ватандошларимиздир. Ҳипқория кўчасида ватандошларимиз қурган туркий-Бухоро масжиди, уларга қарашли жуда кўпдан-кўп тижорат дўконлари, меҳмонхоналар, такъялар мавжуд. Ватанимиздан борган ҳожилар у ерда яшовчи ватандошларимиз томонидан илиқ ва меҳрибонона кутиб олинадилар, уйларига таклиф қилинадилар, тонг отар суҳбатлар-у учрашувларда бўладилар. Истиқлол туфайли ана шу ватандошларимиз ўз ота-боболари юрти бўлмиш Ўзбекистоннинг турли вилоятларига меҳмон бўлиб келиб кетишдек бахтга мушарраф бўлганликларини чин дилларидан айтиб, хурсанд бўладилар. Бунга ўзим бир неча бор гувоҳ бўлдим. Тўқсон ёшли Хўжандий ота, фарзанди Тошкент тиббиёт олийгоҳида билим олувчи Муҳаммад Вали ака, тижоратчи Абдураҳмон ота ва бошқалар билан суҳбатларимиз далили сифатида айтишим мумкин.

Макка тоғлар орасида жойлашган шаҳар бўлиб, ўзига хос кўриниш ва мақомга эга. Унинг кўчалари баланд қаватли бинолар, масжидлар, фирма ва дўконлар билан тўлиб-тошган. Уни «тунеллар шаҳри» деб ҳам айтиш мумкин. Шаҳардаги якка-ягона қабристон устидан ўтказилган улкан ва жуда узун бетон кўприкдан бир неча қаторда автомашиналар қатнайди, пастда эса шовқин ёки овозлар деярли эшитилмайди.

Сулаймония кўчасидаги пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом намоз ўқиган масжидда кўплаб кишилар, шу жумладан, ҳажга келувчи ватандошларимиз намоз ўқиб турадилар. Ўзимизникига ўхшаган оддий пишиқ ғиштлардан қурилган масжидда пайғамбаримиз аёллари бўлмиш Ҳадича биби онамизга жаноза ўқилганини биламиз. Иброҳим пайғамбардан кейинги пайтларда оғзи ёпилган ва кўп йиллар давомида сувсиз бўлиб қолган булоқни шу киши қавлаб очиб берганлар. Мана ўн тўрт асрдан бери ҳожиларга сув бериб турган зам-зам булоғи сувидан Макка кўчаларининг баъзи жойларидаги жўмраклардан ичиб маза қиласиз.

Макка кўчаларида кеча-кундуз сув ташиб юрувчи ўн тонналик «Мерседес» машиналарини, болалар боғи, фаввора ва майдонларни, хурмо дарахтларига кўзимиз тушади. Кўчаларда тартиб-интизом юқори ўринда туради, тозаликка алоҳида аҳамият берилади, фаррошлар кечаю-кундуз хизмат қилишади. Маккадаги одам зўрға чиқадиган тоғлар тепасига кўтарилган ҳожиларнинг машиналарини кўриб ҳайрон қоласиз, ақлингиз бовар қилмайди. Жойнинг танқислиги шуни тақозо этади.

Азим шаҳарнинг кўпдан-кўп кўчалари тунда, айниқса, байрамона тус олади. Тоат-ибодатдан бўшаган ҳожилар магазинларни айланадилар, бир гуруҳ дўстлар билан суҳбатлар қурадилар, тонг саҳаргача меҳмонда бўлишиб, Каъбатуллоҳга келишади ва Қуръони каримни ўқиб ўтиришади.

Ҳаж мавсумида Макка кўчаларидаги раста-ю дўконларда хилма-хил моллар, дунёнинг барча мамлакатлари ёрлиқлари ёпиштирилган маҳсулотлар, техника воситалари, энг янги телевизорлар, ЭҲМ, компьютерлар, видеомагнитафон ва бошқа нарсаларни харид қилиш мумкин. Озуқа маҳсулотлари, мева, сабзавот, қовун-тарвузлар, турли хилдаги банандардан тортиб хурмонинг ўнлаб хиллари сотилади.

Макка халқи ўзига тўқ. Кўчалар ёқаларидаги турк, эрон, афғон, яман, покистон ва бошқа халқлар миллий овқатлари тайёрлаб сотиладиган кичик-кичик ошхоналар, кафе, новвойхона, пиширикхоналарда иссиқ овқатлар тановул қилиш мумкин, чойлар, шарбат ва сувлар ичишга шароит яратилган. Спиртли ичимликлар, пиво, вино ва бошқа шу каби маст қилувчи маҳсулотлар сотилмайди, ишлаб чиқарилмайди ва мамлакатга олиб келинмайди. Тўйларда ҳам муздек пепси кола, кока-кола, шарбатлар, минерал сувлардан қўйилади.

Макка кўчаларида қушларнинг ардоқда эканлиги сезилади. Айниқса, кабутарларга буғдой сочаётган ҳожиларни кўплаб кўрасиз. Бу савоб ишлардан ҳисобланади. Кабутарларга сочилган дондан чумчуқлар ва бошқа паррандалар ҳам фойдаланади. Кўчалар четкаларида йиғилиб қолган ортиқча донни қопларга солишиб, мутасадди кишилар уларни бутун йил бўйи боқиб юришади. Қаранг, бу ерда, қушлар ҳам оч қолишмайди, уларнинг ризқи ҳам мўл қилинган. Пичоқ билан кесса бўладиган қуюқ ва ёғли қатиқлар, пакетдаги муздек маъданли сувлар, шарбат ва бошқа ичимликлар ҳожиларга ҳадя сифатида текинга тарқатилиб турилади.

Макка кўчаларида бир ойча юрган бўлсак, бирон инсоннинг бақириб-чақирганини, қаттиқроқ овоз чиқарганини, бировни хафа қилганини кўрмадик. Дилкашлик, ширинсуханлик, меҳмоннавозлик, юзда нур, очиқ чеҳра ва меҳрибонлик ерли халқ табассумида намоён бўлиб туради.

Халқимизнинг ўн марта эшитгандан кўра, бир марта кўрган яхшироқ деган гапи бекорга айтилмаган. Макка ҳақида жуда кўп гапириш ва ёзиш мумкин. Аммо, бунинг иложи йўқ, албатта. Иккинчидан у ернинг жозибасини ва ўзига хос хусусиятини ўз кўзингиз билан кўрибгина тўла тасаввур ҳосил қилишингиз мумкин. Шунинг учун айтилган мақолга риоя қилиб, ҳикоямизни шу ерда мухтасар қилишни лозим топдик.

Қудрат ҳожи АҲМЕРОВ,
профессор.

МАННОП ТАБИБ

Ҳамон халқ ёдида

ТОШКЕНТЛИК машҳур Комил табиб ҳақида мақола ёзган эдим. Йўлим тушиб, редакцияга келсам, қўлимга бир даста хат тутқазишди. Мактуб эгалари яна бир ном чиқарган кўп хаста дилларга малҳам бўлган Маннон табиб ҳақида маълумот беришни сўрашибди.

Маълумот олиш учун телефонга ўтирдим. Билсак, табибнинг ўғли Абдусаттор ота ҳаёт экан. Ҳозирги кунда Тошкент вилоят прокурори бўлиб ишлаётган, маърифатчи Абдумутало Маннновнинг ўғли, Маннон табибнинг набираси Абдурашид Манноповга мурожаат этишга тўғри келди.

Ҳайрли ишнинг савоби кўп деганларидек, Абдурашид Маннопов бизнинг фикримизга тушунди-ю, ҳамма ишни ташлаб бўлса ҳам жон-жон деб амакиси — Абдусаттор Манноповнинг уйига бошлаб борди.

Ота 90 ёшга кирган бўлса ҳам ҳамон тетик. У ота боболаридан мерос бўлиб қолган табиблик билан шуғулланар экан. Ҳа, Маннон табибнинг боболари Абдуллажон, оталари Абдунабилар умр бўйи эл ардоғида, саломатлик ҳақида ўйлаб, қанчадан — қанча бемор, ҳаста дилларга дармон бўлганлар.

— Маннон табиб яшаган Себзор даҳасига яқин кичик кўча «Табиб кўча» асли табиблар манзилгоҳи эди, — деб ҳикоя қилди Абдусаттор ота, — Акам Маннон табиб катта чинор қаршисидаги кичкина тор кўчадаги бостирмалик ҳовлида яшар эди. Ўша тор кўча эрта саҳардан бошлаб, беморлар билан тўла бўларди. Улар турна қатор бўлишиб, табибга киришга навбат кутишарди. Ҳафақон касали, безгак, қорин, бош, қулоқ, кўз оғриғи, оёқ-қўллари чиққан, синганлар... Хуллас, ҳаммаси табибдан нажот истаб келарди. Маннон табибнинг эл ўртасида машҳур бўлиб кетганлигининг ҳам боиси шундаки, ҳамма дардга даво топарди. Барчанинг жонига малҳам бўлаоларди, хожатини чиқарарди.

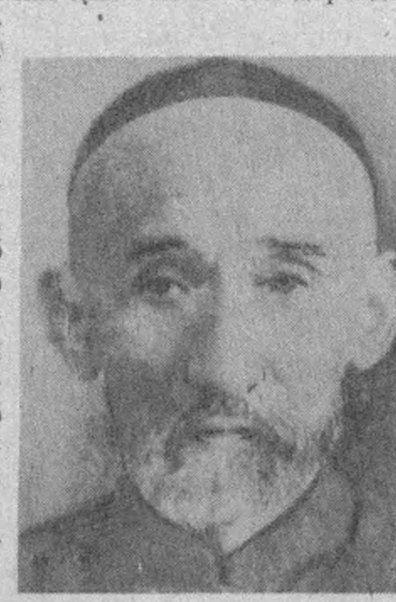

Маннон табиб ҳақида халқ ўртасида, ҳатто, ривоятга ўхшаб кетган ғаройиб гаплар кўп. Биз фақат яқингинада бўлиб ўтган айрим ҳаққонийларинигина ҳикоя қилиб бермоқчимиз. Ҳаммамизга маълумки, советлар қизил империяси даврида унинг коммунист югурдаклари «динга, эскиликка қарши кураш» ниқоби остида қимматли ота меросларимизни йўқотишга уринганлар. Шу қатори халқ табобатига ҳам ғов солинган пайтлар эди.

Бир куни Сталин райони деб аталмиш (ҳозир Шайхонтоҳур тумани) райкомда унинг иккинчи котиби Петровнинг билагига тасодифан игна кириб кетади. Вақт ўтган сайин игна юқорилаб, силжиб бориб, қўл йиринглайди, дўхтирлар тезда қўлни кесиб ташлаш керак дейдилар.

Шу районда менинг қўшним Рустам ака Қурбонов прокурор бўлиб ишлардилар. У киши ўзлари жуда яқин таниш бўлган Маннон табибга беморни олиб борганлар. Табиб ўша пайт сиёсатдан чўчиб, котибни «кўрмайман» деб туриб олган. Рустам ака унга далда бериб, жавобгарликни ўз устига олган. Шундан сўнг Маннон табиб ишга киришиб, фасод бойлаб кетган қўлга ўз усули билан тайёрлаган дори-дармонни жароҳатга ёпиштириб қўйган. Бир кун ўтгач, бойланган жойни очиб қарасалар, малҳам йирингни, йиринг билан бирга игнани ҳам сўриб олибди. Шундан сўнг ярага айланаётган қўлнинг тезда соғайиб кетишига эришган. Бу пайтда у бошқа дори қўллаган.

Яна бир куни айни иш қизғин — муолажа пайтида қўшни Қозоғистондан эшакка мингашиб, ота-бола кириб келиб, табибни сўрашади.

— Ҳа, мен табиб, нима ишларинг бор? — дейдилар Маннон ота.

— Ўғлим ўн беш ёшларда, овқат жемейди, ичида яраси бор, не қил дейсин, табиб?

Маннон отанинг жаҳли чиқади:

— Даво бўладиган нарсани иккалангиз қийнаб, миниб юрибсизларку. Яна нима билан тузатаман? — деганда, келган киши тескари маънода бошқачароқ тушунган бўлса керак, хафа бўлгандай шартта аразлаб кетган.

Йигитча ҳеч нарса емайди-ичмайди, озиб бир ҳолатга тушиб қолади. Бир хўтик онасини эмаётгани отага бошқача кўриниб, «Табиб айтгани шу бўлсамикан», деб кўнгли ёришиб, дарҳол хўтикни четга суриб, янги туққан эшакни соғади ва таваккал қилиб, ўғлига ичиради.

Бемор ўзига келиб, йўтала бошлайди. Унга сари ота сут соғиб беради. Ўғлининг иштаҳаси очилиб, соғая бошлайди. Оқибатда тузалиб кетади.

«Табибнинг айтган даво-дориси шу экан-да, аттанг, билмайин у кишини хафа қилган эканман-да ўшанда» дегандай ҳалиги киши совға-саломлар билан табиб эшигидан кириб бориб, кечирим сўраган эканлар. Яна табиб сўкина бошлаганда ўртага дўстлари тушиб, «яраш-яраш» қилишган экан.

Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. ТошМИдаги профессор Слоним табибни чорлаб, у билан энг хавфли яра — куйдиргини қандай қилиб йўқотиш усулини сўраганда, Маннон ота муолажа йўлини жуда содда қилиб, асосли равишда айтиб берган.

Экзема-мараз, қичима-қўтир, сариғ касал, бод, рак-қилтомоқ кабилар юзасидан ҳам мунозара-тортишувлар бўлиб, ундай касалларни даволаш ҳақида ҳам Маннон табиб тўхтирларга халқ табобати усулларини сўзлаб берган.

... Баъзи жойларда ўзини юқори тутувчи айрим ёш врачлар табибларни саводсиз деб айблайдилар. Тўғри, бир ҳилларининг савияси, маҳорати пастроқдир. Аммо, Маннон табибнинг ота-боболари Ибн Сино ва бошқа қадимий аллома табибларнинг даволаш усулларини яхши ўрганганлар, араб, форс тилида ёзилган муолажа рисолаларини ўқиб, ўрганиб, амалиётда тадбиқ этганлар. Маннон табибнинг ўғли Абдусаттор табиб ТошМИнинг фармацевтика — дориворлик куллиётини битирган, у ўз касби соҳасида истаган шифокорлар билан баҳслашиши мумкин.

Р. УБАЙДУЛЛАЕВ.

Янги фильмлар

«КАТТА ЖАНЖАЛ» КЎРИГИ

Куни кеча Ўзбекистон кинематографчилари уйида театрлашган катта шоу-томоша ташкил қилинди. Шу куни кўп сонли кино мухлислари катталар учун мўлжалланган «Истеъдоднинг туғилиши» номли мультфильм ва «Катта жанжал» деб номланган янги бадиий фильм премьерасини томоша қилишди. Фильмлар «Юлдуз» ижодий бирлашмаси ҳамда «Ўзбектелефильм» ҳамкорлигида суратга олинган.

Картиналарни саҳналаштирувчи-режиссёр Музроб Боймуҳамедов суратга олган. Томошабин уни кўплаб мультфильмлар, шунингдек «Нажотсиз қотиллик», «Жаҳаннамга сакраш» каби иккита тўла метражли бадиий фильмлар муаллифи сифатида яхши танийди. «Катта жанжал» режиссёрнинг комедия жанридаги дастлабки қадами бўлиб, фильм воқеалари квартира олиш илинжида хотини билан «ёлғондакам» ажрашмоқчи бўлиб, охир оқибатда севимли ёридан ростдан ҳам ажралишига бир баҳя қоладиган кулгили вазият асосига қурилган. Келинг, фильм мавзусини гапириб ўтирмай-да, ўзингиз уни кинотеатрга тушиб мазза қилиб томоша қиларсиз. Ахир айтишадику, бир чимдим кулгу, умрни узайтиради, деб.

Фильм кўриги бошланишидан аввал «Ўзбеккино» концерни раиси Темурмалик Юнусов картина ижодкорларини янги асар билан самимий қутлади. Аброр Хидоятов номли театр актёрлари томонидан тайёрланган театрлаштирилган мини-томоша йиғилганларда зўр таассурот қолдирди.

Ва ниҳоят, янги фильмдаги бош ролларни Тошкент театрларининг актёрлари Фарход Абдуллаев ва Дилбар Икромовалар ижро этишган. Шунингдек, таниқли кино усталари Хайрулла Саъдиев, Клара Жалилова, Ражаб Адашев, Мадина Мухторова ва бошқалар бир қатор ёрқин ролларда иштирок этишган.

Ҳар сафаргидек Хотам Файзиев операторлик соҳасида юксак маҳорат кўрсатиб фильмни тасвирга туширган бўлса, таниқли бастакор Анвар Эргашев картинага жозибали мусиқа ёзган.

Янги маиший комедияга «Янгийўл ёғ-мой комбинати» ва Яккабоғдаги «Марказий Осиё» фирмаси ҳомийлик қилишган.

Тез кунларда фильм республика кинотеатрларининг катта экранларига чиқарилади.

А. ШОХРУХ.

Фойдали маслаҳатлар

● Қулоқ супраси одам танасининг бошқа аъзоларига нисбатан фаол нуқталарга юз баробар бой. Бу нуқталарнинг барчаси бош мия орқали тананинг ички аъзолари билан бевосита боғланган. Шундан маълумки, одам қулоқларини ювиб-артганда бутун танасига ижобий таъсир ўтказган бўларкан. Демак, совуқ сувда қулоқни ювганда, бутун тана роҳатланади, кайфият кўтарилади, одам ўзини тетик сезади. Агар кайфиятингиз бузилса қулоғингизни совуқ сувда ювинг. Чарчаб, асабларингиз таранглашганда эса илиқ сувга чайинг...

● Озиқ-овқат маҳсулотларини сақлаш учун плёнка халтачалар чидамлилиги, эластиклиги, нам ўтказмаслиги жиҳатидан аҳамиятлидир. Шунинг учун бундай пакетлар туз, шакар, турли хамир маҳсулотларини асраш учун жуда қулай. Плёнка халтачаларга солинган гўшт маҳсулотлари, сабзавот ва мевалар совутгичда узоқ муддат бузилмасдан туради.

Шивит, кашнич, кўк пиёз каби ош кўкларини ҳам халтачага солиб, совутгичнинг пастки қисмида 5-6 кунгача барра ҳолда асраш мумкин.

Аммо плёнка халтачаларда лимон, апельсин, ковун, нок, шафтоли сингари меваларни сақлаш тавсия этилмайди. Плёнка халтачаларда уларнинг сифати тез бузилади.

Шунингдек, турли ёғ маҳсулотлари, қази-қарталар, қоқланган балиқни ҳам халтачаларда сақлаб бўлмайди.

Сут маҳсулотларидан фақатгина пишлоқни плёнка халтачада асраш мумкин.

75 КИШИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИ

Atlanta 1996

ШУ КУНЛАРДА Ўзбекистон жисмоний тарбия ва спорт қўмитасида бўлсангиз барча ходимлар олимпиада нафаси билан яшаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Атлантада ўтадиган XXVI ёзги олимпида байроғи кўтарилишига ҳам роппа-роса бир ой вақт қолди.

ЎЗБЕКИСТОН спорт делегацияси таркиби маълум бўлди. Делегациямизнинг 75 аъзоси бевосита спорт майдонларида Ўзбекистон шарафини ҳимоя қиладилар. Раҳбарлар, устозлар, шифокорлар, таржимонлар, журналистлар 41 кишини ташкил этади. Спортчиларнинг 17 нафари Тошкент вилояти вакиллари эканлиги қувонарлидир.

Мамлакатимизнинг етакчи спортчилари олимпиада тараддудига якун ясамоқдалар. Жаҳон спортчиларининг улкан анжуманига йўлланмани қўлга киритган бўлсаларда, бир қатор халқаро мусобақаларда қатнашиб, маҳоратларини яна бир бор синовдан ўтказмоқдалар. Куни кеча дзюдочиларимиз Белорусс пойтахтига жўнаб кетдилар. Полвонлар ва мерганлар эса Германиядан қайтиб келишди. Улар бу ерда ўтказилган жаҳон кубоги ва халқаро мусобақада қатнашиб бир қатор яхши натижаларга эришдилар. Полвонларимиз битта олтин, битта кумуш ва битта бронза медалларига сазовор бўлишди.

Айни вақтда республикамиз вилоятларида ва Тошкент шаҳрида спартакиада дастури асосида ўтказилаётган мусобақаларда ҳам олимпиада руҳи ҳукмронлик қиляпти. Марказий «Пахтакор» ўйингоҳида енгил атлетикачилар ўртасидаги баҳсларда Анвар Кўчмуродов, Светлана Мунькова, Олег Веретельников, Сергей Кот, Роман Полторацкий ва бошқаларнинг эришган натижалари қувонарлидир. Умумжамоа ҳисобида Тошкент вилояти вакиллари 360 очко жамғариб, Тошкент шаҳри спортчиларидан сўнг иккинчи ўринни эгаллашди.

Спартакиада дастури асосида гандбол баҳсларида ҳам Тошкент вилояти жамоаси биринчи мукофотли ўринни эгаллашга муваффақ бўлди.

ҚЎШИҚ ТИНГЛАБ, АСКИЯ ЭШИТИБ, ФУТБОЛ КЎРМОҚЧИМИСИЗ?

Бугун МҲСК ўйингоҳига келинг

Бугун МҲСК ўйингоҳида катта санъат ва спорт байрами бўлади. Осиё XI кубогининг саралаш жавоб учрашувида Ўзбекистон терма жамоаси Тожикистон футболчиларини қабул қилади.

Футбол мусобақасидан олдин Ўзбекистон санъатининг юлдузлари Ўзбекистон халқ артисти Ғуломжон Ёқубов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Нуриддин Хайдаров, шунингдек хушовоз хонанда Мавлуда Асалхўжаева қўшиқлари янграйди. Кулги устаси Обид Асомов ҳазил мутоибалари билан кайфиятингизни хушнуд этади.

Бугун Сиз учун, ҳурматли футбол мухлислари, яна бир янгилик бор. Билмоқчимисиз? Марҳамат. Ўйингоҳга келинг, билиб оласиз.

КИМ ЧЕМПИОН БЎЛАДИ?

Англияда ўтаётган X футбол чемпионатида бугун саралаш учрашувлари ниҳоясига етади.

Ҳар тўрт йилда бир марта ўтказиб туриладиган жаҳон ва Европа футбол чемпионатлари ҳамиша мухлислар учун байрамга айланади.

Шу кунларда нафақат Европа қитъасининг, балки жаҳоннинг деярли барча мамлакатларидаги футбол мухлисларининг нигоҳи Англияга қаратилган. Улар бу ерда давом этаётган Европа X биринчилигининг ҳар бир учрашувини катта қизиқиш билан томоша қилмоқдалар. Гуруҳларда иккинчи тур ўйинларидан сўнг дастлабки чорак финалчилар маълум бўлган бўлса, айрим жамоалар курашни тўхтатишга мажбур бўлишди. Хусусан Европа IX чемпионатининг ғолиби Дания, шунингдек Россия, Туркия, Румыния футболчилари имкониятни бой бердилар.

Россия футболчилари Италия терма жамоасидан 1:2, Германия футболчиларидан 0:3 ҳисобда енгилишгандан сўнг жамодонларини ҳозирлаб қўйдилар. Улар бугун Чехия жамоаси билан бўладиган учрашув қандай ҳисобда якунланишидан қатъий назар орқага қайтадилар.

X юбилей чемпионатида ким ғолиб бўларкин? Мухлислар ва мутахассислар Германия, Франция, Англия, Италия жамоалари имкониятларини юқори баҳоламоқда. Бироқ футболда тез-тез кутилмаган натижалар содир бўлиб туради. Буни тўрт йил муқаддам Швецияда ғолиб бўлган Дания футболчилари ҳам исботлашганди. Чорак финалга чиққан саккиз жамоанинг ҳар бири ғолиблик шохсупасини эгаллаши мумкин. Бунинг учун учта ғалаба қадамини ташлаш лозим.

Биз эса ҳурматли футбол мухлислари Сизлар билан яна бир-биридан кескин ва чиройли етти учрашувнинг гувоҳи бўламиз.

Қуйида чорак, ярим ва финал ўйинларининг жойи ва жадвалини мухлислар эътиборига ҳавола этамиз.

ЧОРАК ФИНАЛ		ЯРИМ ФИНАЛ
22 июнь		26 июнь Манчестер
Лондон	2 В -1 А	Ливерпул-Бирмингем шаҳарларида ўтказилган ўйинларнинг ғолиблари учрашади.
Ливерпул	1 В - 2А	
23 июнь		
Манчестер	1С - 2 Д	Лондон Лондон-Манчестер ғолиблари учрашади.
Бирмингем	2 С — 1 Д	

30 июнь Лондон. Финал ўйини.

ПЕШҚАДАМ УСТИДАН ҒАЛАБА

МАМЛАКАТ биринчилиги биринчи табақасида ҳамон пешқадамлар сафида бораётган «Шаҳрихон» жамоаси Қибрайда «Роҳат» футболчиларини 4:0 ҳисобида мағлуб этганларидан сўнг, Бўстонлиқда «Ғазалкент» меҳмони бўлишди. Учрашув ниҳоятда кескин ўтди. 28-минутда И. Шокиров ҳисобни очган бўлса, 35-дақиқада Н. Голденко вазиятни тенглаштирди. Иккинчи бўлимда ҳам томонлар бир неча бор қулай вазиятлар яратишди. Бироқ сўнгги дақиқаларда ҳимоячилар ва дарвозабон хушёрлик кўрсатса, бошқа пайтларда ҳужумчилар зарбалари ноаниқ бўлди. Учрашув тугашига 2 дақиқа қолганда майдон эгалари ҳимоячиси В. Душанов зарбасидан сўнг, ўйингоҳга тўпланган мухлисларнинг олқиши янгради. «Ғазалкент» пешқадамлардан бири «Шаҳрихон» жамоаси устидан 2:1 ҳисобида ғалабага эришди. Агар ўн икки тургача «Зарафшон» ва «Прогресс» футболчилари жадвалда дастлабки икки ўринни эгаллаб келишган бўлса, ўз майдонида ҳам, сафарда ҳам фақат ғалаба иштиёқида майдонга тушаётган собиқ пахтакорчи Биродар Абдураимов шогирдлари бўлган «Чилонзор» футболчилари пешқадамларга яқинлашибгина қолмай, балки 15-турда сафарда «Гулистон» устидан 2:0 ҳисобида ғолиб келгандан сўнг уларга етиб олди.

15-турда вилоятимиз вакиллари «Кимёгар» ўз майдонида «Олтинкўл» жамоасини қабул қилиб 0:1 ҳисобида мағлубиятга учради. Бекободнинг «Металлург» жамоаси «Диёр» футболчиларини қабул қилди. Ловцов киритган ягона тўп майдон эгаларига ғалаба келтирди. Қибрайнинг «Роҳат» клуби «Тўқимачи»ни қабул қилиб, 2:2 ҳисобда дуранг ўйнади. «Бўкалик» сафарда «Зафар»га 1:2 ҳисобида учрашувни бой берди.

Ўтган душанба куни бўлиб ўтган 16-тур ўйинларидан сўнг биринчи гуруҳда пешқадам ўзгарди. Бекободнинг «Металлург» жамоасини қабул қилиб, кескин курашда 3:2 ҳисобида ғолиб келган «Чилонзор» 39 очко билан якка пешқадам бўлиб олди.

Шу турнинг қолган ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди. «Прогресс» — «Диёр» — 4:2, «Истиқлол» — «Темирйўлчи» — 1:2, «Бўкалик» — «Боғдод» — 2:1, «Олтинкўл» — «Зафар» — 4:0, «Шаҳрихон» — «Гулистон» — 2:0, «Тўқимачи» — «Ҳисор» — 3:1, «Ситора» — «Роҳат» — 4:1, «Орол» — «Ғазалкент» — 2:1, «Гиламчи» — «Кимёгар» — 1:0, «Навбаҳор-2» — «Тегирмончи» — 5:0, «Ёшлик» — «Шўртон» — 1:1, «Норин» — «Динамо-Насаф» — 2:0.

МАЙДОНДА АЖОЙИБ ЛАШКАРБОШИЛАР

Шохмот бутун инсоният заковатининг мевасидир. Ўз замонасининг улуғ зотлари шохмот ҳақида кўпгина ажойиб фикрлар айтишган. Чунончи, шохмотни Фирдавсий «кураш», Низомий «жанг майдони», Фузулий «ишқ майдони», Л. Толстой «ҳордиқ чиқариш, ақлни пешлаш воситаси», М. Охундов «зеҳнга жило берувчи» машғулот деб атаганлар.

Шохмот ғоялари инсоният маданияти умумтараққиётининг босқичлари билан чамбарчас ҳолда камол топди. Шохмот тожи учун бўлиб ўтган курашлар, умуман, бу ўйин маданият тарихининг энг қизиқарли саҳифаларини ташкил этади.

Хўш, бу кураш қачон бошланган ўзи? Бунга жавоб тариқасида биринчи жаҳон чемпиони расмий эълон қилинган вақт 1886 йилга ишора қилишлари мумкин. Аммо бу жудаям тўғри бўлмаса керак. Салкам 2 минг йиллик тарихга эга шохмот муттасил ривожланиб келмоқда. Бундан минг йил бурунок шарқда, чунончи, Ўрта Осиёда шундай маҳорат соҳиблари майдонга чиққан эдиларки, улар «олия», яъни ҳозирги тилда гроссмейстер деган унвонга сазовор бўлгандилар. Бу олиялар ўртасида расмий учрашувлар ўтказилгани ҳам тарихдан маълум.

Шундай қилиб биринчи марта жаҳон чемпиони деган шарафли унвон Цукерторг устидан ғалаба қозонган Вильгельм Стейнцга расмий равишда берилди. Бу унвон 1894 йили германиялик Эм Ласкерга, 1921 йили кубалик Хосе Капобланкага, 1927 йили А. Алехинга, 1935 йили голландиялик М. Эйвега ва 1937 йили яна Алехинга ўтди. 1948 йилга келиб шохмот тожи собиқ советлар гроссмейстери М. Ботвинникка ўтганлиги маълум. Шохмот тожи Ботвинникдан Смисловга, ундан яна Ботвинникка, кейин Талга ва яна Ботвинникка, сўнгра Петросянга, Спасскийга ўтди. Хуллас, йигирма йил мобайнида бу тож собиқ совет шохматчилари қўлида сақланди. Ниҳоят бунга ҳам чек қўйилди. 1972 йил ёзида Исландия пойтахтида ўтказилган навбатдаги баҳсда Б. Спасскийни енгиб чиққан америкалик ўта иқтидорли гроссмейстер Роберт Фишер жаҳоннинг 11-чемпиони бўлди. У орадан уч йил ўтгач А. Карповга рўбарў келиши керак эди. Афсуски, Роберт Фишердан дарак бўлмади. Шохмот оламидан ғойиб бўлди, қолди. Ҳеч қандай натижа бўлмагач Халқаро Шохмот федерацияси 1975 йил апрель ойида А. Карповни жаҳоннинг 12-чемпиони деб эълон қилди. А. Карпов шохмот тахтида ўн йил ўтирди. Унга ҳам муносиб рақиб топилди. 1985 йили Москвада ўтказилган учрашувда А. Карповни енгган бокулик 22 ёшли Гарри Каспаров 13-тождор бўлди.

Кейинчалик баъзи масалаларда Халқаро Шохмот федерацияси президенти Ф. Кампоманис билан келишолмаган сўнгги тождор 1990 йилларнинг бошларида халқаро профессионал шохмотчилар ассоциациясини тузиб, унинг низомини ишлаб чиқди. Шунга кўра улар орасида жаҳон биринчилиги ўтказила бошланди. Г.

Шохмот оламида

Каспаров профессионаллар ўртасида ҳам тождор бўлди. А. Карповни ФИДЕ чемпиони деб атай бошладилар. Айни кунларда у Волга бўйида жойлашган Қалмиғистон республикаси пойтахти Элиста шаҳрида асли россиялик, эндиликда АҚШ фуқароси гроссмейстер Гата Камский билан баҳс юритмоқда.

Бундан ўн беш йил муқаддам нуфузли шохмот журналларидан бирида 5-6 ёшли кўзлари тийрак бир боланинг сурати эълон қилиниб, унинг остига тахминан шундай сўзлар битилган эди: «Эслаб қолинг, кўп ўтмай бу болакайнинг номи машҳур бўлади...» Башорат тўғри чиқди. Кейинги беш-олти йил мобайнида жаҳон миқёсида кўрсатган муваффақиятлари тождор билан яккама-якка беллашиш шарафига муяссар этди. Учрашувни Элиста шаҳрида ўтаётгани бежиз эмас. 1995 йил декабрь ойида Москвада бўлиб ўтган ФИДЕ конгрессида халқаро шохмот федерациясининг янги президентлигига сайланган Киржан Элимжинов Қалмиғистон Республикасининг Президенти ҳамдир. Бинобарин, Элистада яратилган шарт-шароитлар учрашув иштирокчиларига маъқул тушди. Тасдиқланган Низомга кўра матчда жами 20 партия ўйналиб, қирқ кунда ниҳоясига етиши керак. Белгиланган партияларнинг биронтасини ҳам кечиктириш учун ҳеч қандай сабаб қабул қилинмайди. Яъни ҳатто бетоб бўлиб қолганда ҳам. Ўйнамаган томонга мағлубият ёзилади. Спорт қонун-қоидалари шохмотга ҳам тааллуқлидир. Бундан бир ҳафтача муқаддам ўйналган биринчи партия беш соатча давом этиб 57-минутда Карповнинг устунлигида кечиктирилди. Эртасига Камский уни давом эттирмай таслим бўлганлигини тан олди. Иккинчи партияда Камский кескинликка интилгани табиий ҳолдир. Кураш қизигандан қизиди ва 67-юришда устун чиққан ёш гроссмейстер ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлди. Учинчи учрашув нисбатан осойишта давом этиб 49-юришда томонлар дурангга имзо чекдилар. Тўртинчи партияда А. Карпов ғолиб келиб, олдинга ўтиб олди. Бешинчи партия дуранг бўлиб тугади. Олтинчи партияда яна ғолиб келган А. Карпов 4:2 ҳисобида олдинда бормоқда. Ушбу баҳсгача Карпов билан Камский ўзаро турли мусобақаларда 20 марта учрашганлар, шундан 9 тасида А. Карпов, 4 тасида Г. Камский ғалаба қилган, қолган еттитасида битим тузилган. Элистадаги ўзаро баҳсда ким ғолиб чиқишини каромат қилишдан кўра уни кузатиб, сўнгра хулоса чиқариш маъқулдир.

К. Элимжинов ФИДЕ президенти бўлгач, ўз дастури ва тизимларини эълон қилар экан, бундан кейин шохмот гроссмейстерлари машҳур теннисчилар, футболчилар...дан кўра ёмонроқ яшамайдиган бўладилар, деган фикрни билдирди. Илло, жаҳон чемпионлиги уларнинг эгаларигагина эмас, балки ер куррасининг барча шохмот шинавандаларига керакдир. Бунинг ёрқин ифодаси сифатида Элистадаги баҳс иштирокчиларига бериладиган мукофотлар миқдори ҳамда шу йил охирларида ўтказиладиган навбатдаги жаҳон биринчилиги қатнашчиларига тегишли совринлар ҳажми кўрсатиб турипти.

Янги президент иккита чемпионни тан олмайди, бу шохмот оламининг бўлинишига олиб келди, деб ҳисоблайди.

Мамажон МУҲИДДИНОВ.
Ўзбекистон Республикаси шохмот федерациясининг вице-президенти, халқаро ҳакам.

«Ўзбек давлат цирки»

Республика бирлашмаси
ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
Мактаб ўқувчиларининг ёзги таътил кунларида
22, 23, 29 июнь соат 12 ва 15.00 да

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

«ЦИРК БОЛАЛАРГА»

РАНГ-БАРАНГ ТОМОШАЛАР
ДАСТУРДА ЦИРК САНЪАТИНИНГ БАРЧА ЖАНРЛАРИ НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ, ЎРГАТИЛГАН ҲАЙВОНЛАР ВА МАСХАРАБОЗЛАР ГУРУҲИ ҚАТНАШАДИ.

Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади. Болалар муассасалари ва мактаблардан тушган жамоа талабномаларига навбатдан ташқари хизмат кўрсатилади, уларга 25-50 фоиз имтиёз берилади.

КАССА СОАТ 10.00 ДАН 18.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

МАЪЛУМОТ ОЛИШ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР:
44-29-04, 44-35-91.

Тошкент вилояти Пискент туманидаги 1 мактаб томонидан Наргиза Абдурасулхонова номига берилган АО 027257 рақамли йўқолган ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 33-40-48
Эълонлар: 33-99-15, 36-57-27.

● Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0305. Ҳажми - 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Адади 10040 нусха.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти - 20. 30. Босишга топширилди - 18.30. 1 2 3 4 5 6